

2998

7297
SPRAWOZDANIE

o. k.

DYREKCYI GIMNAZYZALNEJ

przy ś. Annie w Krakowie

z roku szkolnego 1871.

KRAKÓW.

W DRUKARNI C. K. UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO,
pod zarządem Konst. Mańkowskiego.

1871.

Descriptio Codicum Slovenicorum, qui in bibliotheca universitatis
Jagiellonicae inveniuntur, cura et opera Aemiliani Kałuźniacki.

Część urzędowa.

1). Codex rescriptus (graeco-slouenicus).*)

Я КО КВѢТЬ ВЪ ДВРАДѢ · КРАСН	ПРОЦЬ
БТЬШН ШКОРЕ НЕСТАДВА	МНЦА
ПЛОДЫ БЖѢВНЫЯ ПРИНЕСЕ ·	ПЛѢСЯ
ДА НѢМІ СМНОГО МЪ ·	Б ·
М А ДРОСТЬ ВІЯ ОУ ПЕСЕЛЕНІЯ ·	РОЖЬШН
А ВЦЕ · ПЕРАЗОМНАГО М	ЗЛЕВН
ЗБАВН ХОДА ТАЙСКО МТН	ЖАМН
УТАЙ ПРѢ НЕ ПОРОУМ ·	ЖГ РА
У ТО ТѢ ОУТВЕРЖЕ МІЯ ·	ОУ АНВНС ·
ІАК ВІКРНЬ ВЛГО ОУХА	НЕМЬ · Н

2) Menaeum mensis septembris.

МЛАДЕТЪ РІА

СВ, АДНЬ НАЧЕТЬ ИЦДН
КЧД, СНОРѢ НОВОУЛѢТЪ.
ИТАМЕ ПРПАСНАГО ШЦА
НАШЕ СУМЕШНАСТА ПНН
КА · НЕТЫН, МЖЕНЬ, НА
СНВЪ ВА, Ш І, НПОЕСТР
СА, А, ПО, НБСНЫ ТИНО ·

САМОСЛАВНА НБЖТНА
ДУИТЕЛЕСТВА ХВА, МОЛН
СТВѢ НАВНІШЕ ·

Vertical handwritten text in a cursive script, possibly a signature or note.

3) Menaeum Novembre. Specimen a).

ПОВѢДНТЕЛЪ КСИТЬ ЗОНМЕ
ННТНЬМОУСТВА · ВІАКОМ
ПРОТНВАКННЮ ОУВНЦЬ · СТЫ
ТЕЛЮ ПРНОПАМЕТНЕНКА
НАРЕ · ИКѢНЦЬ СЛАВѢ ПРИК
ТЬ БВА ПРѢСТОК ·

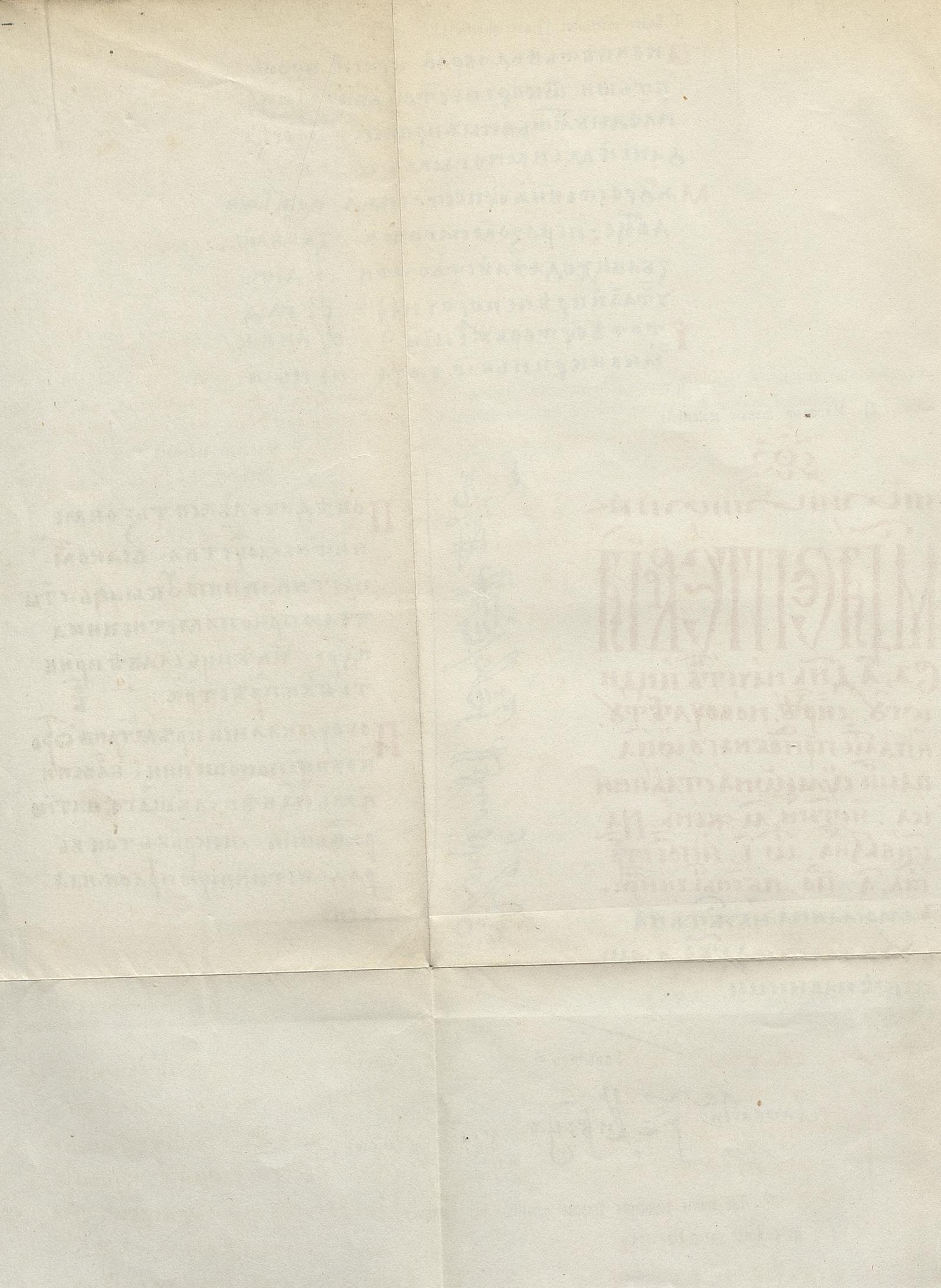
ПОГОУВІА КСИ ПРѢМТРНІЕ ОРО
КОВНЦЕ ПОНОШЕННІЕ · БЛВЕНН
ІЕМЪ МЯ ВѢНЧАВШАГО, ПАТІЮ
РОЖЬШН · ИСКРЬ БТОКЪ В
РАДО ИСТИННОУЮ ПРЛОЖНАА
КСН ·

Specimen b).

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or note.

*) Fac-simile scripturae graecae constitui non patet, quia eius color flavescit.

изсп.

4) Octoëchus.

Ручитесе праведнѣмъ, да вкѣлнѣтсе мѣсѣмъ
 на земли оубо мнѣци подвигшесе .
 прѣльстѣ оубо прѣзриши . цркви да въ
 зыграѣтѣ побѣднѣмъ прѣзною
 цн . подвиго положенихъ единомъ
 побѣдо творцѣ хоубѣ . подлющомъ
 мнрѣ велию мѣтѣ | :

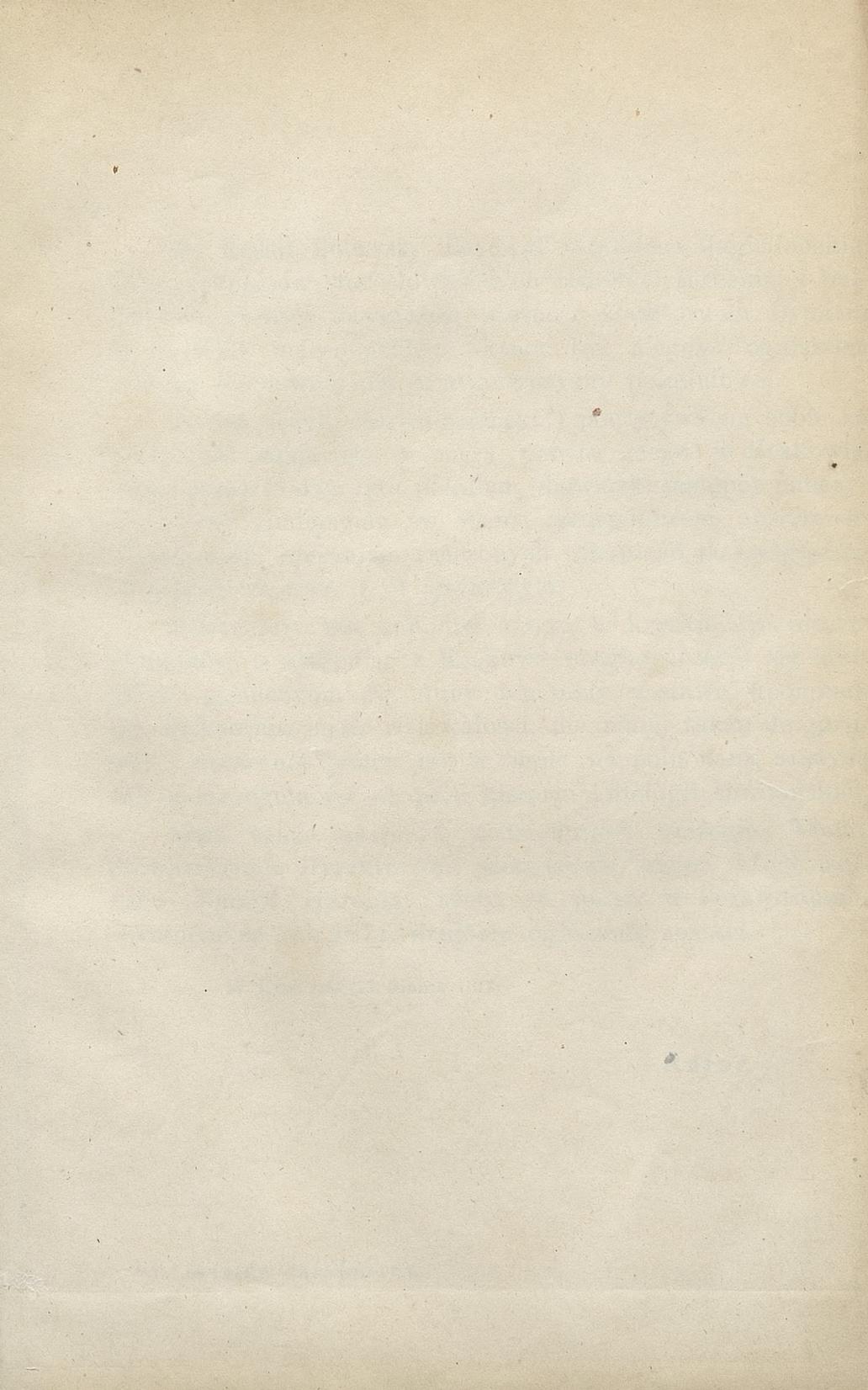
5) Menaeum mensis decembris.

Ісѣхѣи птнннатоѣа нашето . есѣже бѣ
 стѣвно есѣмо прише стѣво е провъ зѣм
 снлѣсн . мннн прѣстѣтѣннѣо . нѣжѣстѣ
 вселѣе мѣ въкѣтѣмъ жѣсѣтѣ творѣци
 памѣтѣвож . нѣ въкрожѣтѣ жѣципѣтѣ .
 нѣкоушѣ снн въсѣлѣсѣ стѣтѣнѣа . нѣ грѣ
 ховнѣсѣ стѣоаннн . тѣсѣодрѣсно вѣннѣ
 вѣомъ жѣдрѣннѣжѣа . нѣ въсѣврѣтѣ зѣннѣмоп
 пѣдѣжѣоу стѣннѣпѣа пѣтѣтѣннѣе за зорнѣ
 слово . нннн сѣсѣжѣмѣ нѣтѣноушѣннѣа
 прѣтѣ блѣжнѣдѣанннлѣсѣлѣвнѣе : ~

b) Homitiae Joannis Chrysostomi
 a monacho Seliuano interpretatae.

Жнст . адрѣгѣго прѣнѣрѣтѣ . Бѣсѣдѣа . ісѣа .
Врашнѣннѣ ісѣкопѣомѣлѣжѣци сѣстѣлѣвѣннѣ . нѣмношѣ
 мнѣсѣсѣтѣжѣннѣннѣ вѣоднѣ слово , нѣтѣомннѣтѣсѣво .
 ерѣкрѣо лѣокіа нннѣлѣтѣсѣ , нѣбо жѣдѣо лѣ прѣннѣмннѣ . нѣ
 мнѣотннѣ нѣвѣлннѣсѣжѣци . нѣнннѣлѣлѣпннѣлѣгѣсѣ .
Вмножѣннѣшѣлѣсѣрѣшннѣжѣшѣлѣа . ацѣкѣо жѣсѣсѣрѣкопннѣ
 жѣвнѣо пѣдѣтннѣннѣмѣннѣннѣрѣа . тѣтѣо лѣжѣннѣбннѣшѣ . ацѣжѣбо
 жѣоцѣсѣтѣкѣпрѣрѣжѣшѣ .

Dr. Rudolf Gutowski darował bibliotece Jagiellońskiej kilka rękopisów starosłowiańskich redakcyi serbskiej i bułgarsko-serbskiej, dawniejszą własność klasztoru św. Dymitra w Prylepiu macedońskim, który był niegdyś ogniskiem oświaty duchownej dla Słowiańszczyzny południowej.

Znając język starosłowiański*) poczytywałem sobie za powinność zająć się w ciągu pobytu mego w Krakowie, gdzie przeszło dwa lata pełniłem obowiązki zastępcy nauczyciela przy gimnazyum św. Anny, szczegółowém zbadaniem i dokładném opisaniem rzeczonych rękopisów pod względem a) paleograficznym i b) językowym.

Dokonałem zaś zamiaru swego w krótkiej rozprawie niniejszej; a ustępując z Krakowa pragnę uczącój się młodzieży gimnazyum św. Anny ten mały zostawić upominek dla zachęcenia jój do wytrwałości, nie mniej także do gorliwości i statecznej pracy jak w ogóle na polu nauk ścisłych tak w szczególności na polu historii i filologii słowiańskiej.

Mam także zaszczyt podziękować uniżenie Wielm. Stawarskiemu, Dyrektorowi gimnazyum tegoż, który usilnego dołożył starania, ażeby ta praca w sprawozdaniu szkolném za rok 1871. drukiem ogłoszoną została.

W Krakowie 15. Marca 1871.

Autor.

*) ЯЗЫКЪ СЛОВЕНСКЪ.

DESCRIPTIO
CODICVM SLOVENICORVM,
QVI IN BIBLIOTHECA VNIVERSITATIS JAGIELL.

INVENIVNTVR,

cura et opera
AEMILIANI KAŁUŻNIACKI

CONFECTA.

Quare etiam atque etiam hortamur Sla-
uicæ gloriæ studiosos populares, ut co-
nentur in apicum proferre, qui ætatem
tulerint, literarios huiusmodi thesauros!

B. Kopitar. Glag. Cloz. pag. XI. s.

a. MDCCCLXXI.

Praefatio.

Alex. Vostocouius, uir doctissimus, euangelio ostromiano edito museoque Rumjancew -i descripto firmissimum palaeographiae Slouenicae posuit fundamentum ac totam eius rationem in multis aliis libris planius explicuit. K. Kałajdowicz, fratres Strojewi, multi alii Russi, praecipue autem J. Sreznewski, summi illius artificis praeclarum opus continuabant, nec non B. Kopitar, P. J. Safarzik una cum Hanka, Miklosich, Daniczicz, Kukulewicz-Sakcinski maxima cum diligentia uel colebant uel adhuc colunt hanc disciplinam re uera nouissimam. Magnopere aucta operibus eorum palaeographia, hucusque tamen nondum absoluta est. Deinde affirmare licet, atque uiros doctos mihi astipulatueros esse confido, eandem tunc denique instar palaeographiae graecae uel latinae ad artem redactum iri, quum plurima, quae exstant monumenta collecta ac descripta essent, quod ad rationem palaeographicam ipsam ac ad linguam attinet. Hoc modo etiam unum uel alterum memoria dignum monumentum historicum uel literarium detegi potest. Atque hoc mihi una cum B. Kopitaro persuasum habeo, unumquemque slauicae gloriae studiosum, si quidem minoribus facultatibus, ad palaeographiam slouenicam conferre posse, quod opus re uera perficietur opera multorum communi.

Dr. Rudolphus Gutowski dono dedit bibliothecae Jagiellonicae ante paucos annos aliquot codices slouenicos, secum e Macedonia allatos. Franciscus Matejko*) de hisce codicibus

---

*) Franc. Ed. Matejko. O początku i rozwoju literatury starosławiańskiej w Bułgarii. Bibliot. Warszawska 1864.

brevissime disputat. Quapropter exiguum otium meum ad describendos codices slouenicos Cracouienses contuli, atque hanc disputationem maxima cum uerecundia uiris doctis ad diiudicandum propono. Omni cum studio paulatim descripturus sum, si hoc consilium patefacere licet, complures memoria dignos, uetustiores codices slouenicos, qui in bibliothecis et ecclesiis Galiciae, nondum in publicum prolati expositique, seruantur. Ad palaeographiam slouenicam haec pauca conferens, officium meum me expleturum esse puto.

Monumenta, quae descripsi sequuntur:

- 1) codex rescriptus graeco-slouenicus;
- 2) menaeum mensis septembris;
- 3) menaeum nouembre;
- 4) Octoëchus;
- 5) euangelium (fragmentum).

Scripsi CRACOVIAE Idibus Martiis 1871.

---

1) Codex rescriptus (græco-slouenicus).

Codex membranaceus, de quo hic agitur, in 4° minoris formae scriptus est atque folia CXIII continet, quae in quaterniones ligata sunt, ita ut quaeuis quaternio sex, octo, nouem uel decem folia complectatur. Membrana eius rudis in margine combusta est, quod seculo XVII° contigisse uidetur.

Disponitur autem codex noster in tres partes: atque una est rescripta a folio 27.^b usque ad 91. et a 101. usque ad 123., nunc in duodecim quaterniones ligata;*) altera a fol. 1. ad 25.^b, manu aliena ac recentiori scripta; tertia a fol. 91. ad 101., quae unam tantum quaternionem decem foliorum (6. bombyc., 2. membr., 2. chart.), una et eadem manu atque pars altera scriptam, complectitur. Vnum folium 26., quod tegumentum partis rescriptae fuisse uidetur ac propter deficientem atramenti nigredinem uix legi potest, manu rudi scriptum et huic codici intrusum est.

Quod ad aetatem attinet, nulla huic codici inest inscriptio, quae annum indicet, quo scriptus sit? Quapropter id non nisi e literarum ductu in integrum restitui et scribendi ratione (orthographia) confirmari potest. Nam scriptura graeca primaria, quae flauescit propter uetustatem et eius industriam, qui palimpsestum formavit, haud dubie sec. XII° - XIII° exarata est. Altera pars palimpsesti, quae est slouenica, seculo XIV. confecta esse uidetur, si literas **л, ж, з, ж** ecc. eodem modo atque alii codices huius seculi scriptas habet. Occurrit nobis saepissime in palimpsesto nostro litera **σ** pro **су**: **κρσ**, **ρσκς** 28.^b **νεκρσϋρς** ib. **ιζκς** 29. **σακς** 32. **βλβ̄νσϋ** ib. **δραχμς** 32.^b **δρσϋ** 42. ecc. Ibidem occurrit nobis permultis locis etiam litera **ι**, quae locum lit. **и** tenet. Exempli causa hos locos citamus: **συчениκς** 27.^b 28. **βν̄ιδε, ραδ̄ι** 27.^b **β̄σταν̄ια, β̄σκρ̄β̄ν̄ιε** 27.^b **μᾱγαλ̄ῑν̄ι, μ̄ρια** 36. **ιω̄ε̄ῑφ̄** 36. 37. **π̄κ̄β̄ῑε** 36.^b **μ̄ῑρο̄νο̄σ̄ῑα**, **π̄ρ̄κ̄β̄ᾱρ̄ῑσ̄η** 37. **σ̄κ̄ νᾱμ̄ι** 37.^b **νᾱσᾱδ̄ῑτε̄ᾱυ, ρᾱβ̄κο̄ν̄ῑκα, ῑζε** 37.^b **ν̄ῑσ̄λο̄ζ̄ῑν̄ῑε, τ̄ρ̄ῑδ̄νε̄κ̄ο** 40. **π̄ο̄ῑτε** 40.^b **π̄ε̄ρ̄ι** 41. **μ̄ο̄ῡσ̄εῑκς** 52. **σ̄ῑᾱκ̄ τ̄ρο̄ε̄ι**, 53.^b ecc. ecc. Deinde magni sunt momenti multa uocabulorum compendia (abbreviaturae), nostro inserta palimpsesto, quae tantum in codicibus aetatis, quam supra diximus, leguntur. Hoc e specimine linguae utroque, infra pag. 15. et 16.

*) Scriptura graeca primaria, slouenica autem posterior est.

allato, apparet. Atque eadem diiudicandi ratio una cum multis indiciis de lingua desumptis ostendit, alteram codicis partem et tertiam XVI.º seculo confectas esse. Duo folia extrema partis tertiae ad XVIII.^m sec. refero. Folium 26. autem, quod Matejko sec. XI. scriptum esse putat, certe certius manu recentiori exaratum est. Demonstrandi causa afferimus specimen huius fragmenti, quod infra sequitur. *)

Auctor partis rescriptae ac sine ullo dubio primus codicis possessor, Michael Rušekorus, nomen suum pag. 86^b infra (Ѣ прости попа михайла ршекорѣ) memoriae nostrae prodidit. Meletius, alter codicis possessor, qui eum altera ac tertia parte compleuisse uidetur, nomen suum pagina 95.^b (помѣкуте мелеѣтѣ грѣшного. а вѣ бѣ и зѣ и на вн...) notavit.

Absoluta igitur parte palaeographica, ad inquirendam linguam codicis progredimur. Ante omnia non dubium nobis est, si respiciamus scribendi rationem, quin lingua eius codicis, a genuina palaeoslouenica deflectens regula, sit mediae aetatis slouenicae. Haec coniectura indiciorum serie, quae sub I) 1, 2, 3 leguntur, in integrum restituitur ac probatur. Fuisse autem linguam codicis nostri paulo post etiam serbicae accomodatam dialecto, altera indiciorum series, quae in cap. II.) legimus, ostendit. Quamquam difficillimum est propria mediae aetatis slouen., a posteriori serbica secernere parte, tamen haec duplex codicis indoles plane ac aperte patet. Exempli

*) † м ѿ грѣгриць

Идѣше козма и дам

ань . . . . .

. . . . . грѣгрици

и жоужелици . . . . стѣи козма

и дамѣнь . . . . грѣгры-

ци и жоу-желици . . . .

и рекоше мѣ . . . на жито

и на гоумно ракоу вѣжю

и ре нмѣ стѣи козма и дамшань

но не идѣте на жито и на

гомно рабѣ вѣжю . . . .

идѣте на бокова . . . .

тѣ ѿ вамъ поище

. . . . .

тоу ѿ вамъ . . . .

causa exhibemus formas: *вксс* pro *вксѧ* 108.^b *ѡ* самарію 50.^b pro *ѡ самарія*, провѣразю 41. pro провѣразѧ ес., quae hoc modo ortae sunt, ut *ѧ ѧ* prius immutatae sint in *ж-ж* more mediae aet. slou., quam Serba pro iisdem *оу ю* posuerit. Vnde efficitur, quod etiam grauis est momenti, ut codex originis sit medioslouenicae atque apographum serbicum.

Quod deinde ad argumentum codicis nostri pertinet, non in dubium uocatur, quin codex noster fragmentum sit menaei, quod dierum solemnium officia diuina, (uti officium diuinum sancto Thomae, uel aliud officium sancto Georgio dicatum ecc.) complectitur.

De argumento textus graeci frustra quaesiu.

Afferimus I) indicia mediae ætatis slouenicae, quæ in codice nostro leguntur:*)

- 1) *ѧ а*) uel locum legitimum tenet, uel b) in locum *ж* succedit:
- a) *раоѡи сѧ* 36.^b *днѣвѣшимсѧ* 67.^b *бѣзначальныи* 67.^b *бѣзначально* 78.^b ес.
- b) *вгомѣдрѣно* 84.^b *сѣвѣдѣшомс* 86.^b *внѣатрѣ* 86.^b *прѣдѣднѧж* (клатѣж) 89.
- 2) *ж* legitime fungitur, uel in locum litt. *ѧ-ѧ*, uel *ѣ*, uel *ѧ* succedit:
- a) *пльѣж* 66.^b *одѣснѣж* 67. *дѣж* *ншж* 67. *днѣвѣж* *сѧ* *вѣпнѣж* 67.^b *силѣж* 70. *наоучѣж* *тѣ* 82.^b *помагаж* *ѣ* *бѣгомѣдрѣи* 83. *тѣрѣж* *нѣсѣзѧннѣж* *вѣжтѣвѣж* 83. *дрѣжавнож* *силѣж* 83. *дѣж* *мож* *очищаж* 83.^b *ѣдинѣж* *чѣтѧ* *ѡроковицѣж* 83.^b *жжнѣж* *избѣвѣж* *ѣ* 85. *застѣплениѣ* 85.^b *мрачнѣж* 84. *сѣж* *тѣрѣж* *ѣдиносѣшнѣж* 84. *бѣжѣханѣнѣ* 86.^b *цѣлѣж* *ѡукрашенѣж* 86.^b *на сѣдѣи* *сѣжѣна* *вѣ* 87. *многѣвѣзѣжнѣж* *гѣвнѣж*. *пѣжнѣж* 88. ес.
- b) *мѣроносѣж* (*жѣны* *пом.*) 35.^b *испѣлнѣж*, *просѣвѣж*, *ѡтѣврѣжѧж* 67. *ѡсѣпѣж* 67. *жѣѣци* (*ѧѣѣци*) 66.^b *испѣлнѣжѣ* 66.^b (*ѡ* *мѣгѣ*) *лѣѣтѣж* 83.^b *изгѣнѣж* 84.^b *разрѣшнѣж* *ѣ*. *ѡ* *нѣж* (*нѣѧ*) 85. *тѣѣж* (*крѣѣѣ*) 88. *злѣѣжнѣж* *нѣ* *бѣспѣлнѣжнѣж* *вѣрѣж* (*acc. plur.*) 87. *на прѣѣтѣжнѣж* 90.^b *зѣмнѣж* *пѣѣж* *тѣѣж* (*acc. plur.*) 90.^b
- c) *ѡ* *конѣѣж* *вѣсѣленѣж* (*вѣсѣленѣѧѧ*) 82.^b *ѡ* *кѣѣж*. *вѣсѣленѣж* 84.^b *изъ сѣѣѣжнѣж* *ѣ*.

*) Cum igitur ad accuratius tractandam linguam transimus, hoc nobis inprimis praedicandum est, quod nostra dissertatio in partem codicis rescriptam concluditur.

d) мжглы 83.^b мжгж 84. (мъгла, nebula)

3) к, и mutuo funguntur, а) uel ponitur к pro и, uel b) contra:

а) вѣсловѣше 29. испльнѣть 32.^b влрѣть 35.^b покланѣюсе 37. 38. долнѣи 38.^b рѣвнтелѣ 38.^b понѣвнцоу 41. късѣчьски 42.^b оушнѣть 49.^b прѣдвѣлѣюши 49.^b испльнѣми 65.^b испльнѣж 67. двѣлѣхужса 67.^b оудвѣлѣюмоу 69. съматрѣюше 77. наоучѣть 78.^b капѣми 88. врьѣми 101.^b вѣрѣвнцоу 101.^b рачнтелѣ 102.^b прѣдетателѣ 107. въсхлѣлѣши те 108. оплѣюши 108.^b оукрѣплѣюемь 109.^b създателѣ 112. покланѣнїе 116.^b

б) веланїе 34. повеланїи 54.^b нетланїи 47. нстланїа 43.^b 59. въ мнѣ (прѣвѣваеть) 49.^b запечатанно 49.^b ннѣ 50.^b

Ad 3) b. pertinent etiam haec formae:

ицалисе (ицѣли сѣ) 29. ицалиль еси 42.^b ицаленїа 85. ицаленїю 88. рьцате (рьцѣте) 35. 55.^b тецате (тецѣте), др҃гѣ рьцате 42

Accedunt II) indicia, quae e dialecto serbica desumpta sunt:

1) к constanter occurit, uel locum suum tenet, uel in locum к succedit:

крвь 29. 37. крвьк 87. 88. сьмрь, плъти, въплѣшьшагосьпрьен, въскрьшаго 29.^b въплѣтъльсе їеси 30. есьмь, въскрьсѣль, 30.^b въсачьскы 30.^b въсачьскаа 56. въсь, constanter. скрьвь, скрьвѣшїсе 33. полъзнѣ, чѣколювьць, вѣннць 33.^b неѣкрънь 35. творць 36. дръжакоу сьмрѣти ів. распїш 8 37.^b мрьтвьць 42.^b есьмрьтїа 47. тръжьствующїи 45. прѣлѣстїю зьмннїю 50. 71.^b тьшьшїсе 35.^b 50.^b дълготрьѣканїе 55. оуспїши 56.^b къгда 57. тѣи, сѣи, саерїсс. къзнїми 59.^b ложьскы 61. слъзь, съ слъзѣми const. младьнць, сьврѣнїкы 89.^b благоцвѣтѣрь 103. рьвнсть 107. двьрк 111. есс. есс.

3) к ponitur а) pro ж, б) pro є, в) pro и:

а) глѣвнцоу (глѣвнѣж) 29.^b въ глѣвнѣк 31.^b глѣвннѣ, глѣвннѣю 33.^b глѣвннѣж 88. їединѣщїна. їединѣщїнѣй (їединѣщїтна) 82.^b прѣсьшннѣ (прѣсьшннѣ) 89.^b

б) ложьскы (ложьскы) 61.

в) ѡ дьвѣвольскы 101.^b

3) ѡ, ѡ in є — їе immutantur:

нвѣстѣкѣ 28. wszazъ 28. 29.^{ab} вънзоше 28.^b мѣ, тѣ, сѣ constanter. дае 28.^b мысле 29.^b възлѣг ів. вѣсловоуе, въплѣ, наоучае ів. творе 30. ѡ горькы, фѣрѣвнѣ (работы) 31.^b носѣ, дарѣуе. црковнѣ, по-

юще ^{ib.} смѣртныѣ, ключѣ вратныѣ, протѣкшиѣ 31.^b петлѣнныѣ, свое 32.^b прѣль, хоте, ицкѣкѣ 32.^b простираѣ 33. оувѣркѣ 33. несеца 33.^b начелькынн 34. горещон, езыхомь 34.^b есс. есс.

4) ж, ж in оу, ю immutantur:

вѣхуѣ, вънезапѣу 27.^b разасчати се, ^{ib.} вѣрс, рѣкс твою 28.^b с товою, некрѣжущс, непамоу, вижѣу ѿ поудс 28.^b извс, пактѣю 29. гальбиноу 29.^b живобитною десницю 30. мрачнсю боуроу 31.^b славс, новою, вѣкнсю. 32. своєю колею 32.^b изгвѣшоу, драхмс ^{ib.} погрѣжаема 33.^b непрѣкнсю, престоупи 33.^b пламеньноюу, осезаемоу, вспѣкающе, боуцаго 34. въноутрѣ 34.^b мовсенскоу 37. есс. есс.

5а) ε interdum in locum η succedit, atque huic regulae praecipue se accomodant genetini plur. substantiuorum masc. et fem. generis in κ ac substant. n. gen. in ηιε desinentium:

заповѣден 32. гвозден 31. 32. пѣсени 34. дѣтен 63. пастырен 83. волѣзнен 107.^b

5 б) ε in locum uocalis κ succedit.:

двѣремь 27.^b 28.^b 30. нечетенно (некъчѣтнѣ) 30. множество 30. близнецъ 30.^b 32.^b рѣвнителѣ (рѣвнители) 38.^b испражненъ 55.^b распны 62. некрѣжествина 84. вѣгочествоуж 84.^b весь 90.^b

6) η-τ̄ы mutuo funguntur, seu η in locum τ̄ы succedit, seu contra: аще во не ви . . . 34. нѣнк 47.^b

7) ο interdum а) uicce α, plerumque autem б) uicce κ apparet, uel etiam post sibilantes в) locum uocalis ε tenet.

а) неволимоу 33.^b; б) страхомь 35.^b съворомь 46.^b съворомь шеномь 84.^b чръковь 84.^b храворникъ 102.^b любовь 114. любовию 103.^b 104.^b; в) некрѣжущоу 27.^b измѣнишомоу 31.^b горещон 34.^b мѣшомоу се 53. настакашомоу 59.^b 69.^b свѣдѣшомоу 80.^b

8) оу plerumque uicce κ apparet:

възѣупи 27.^b 28. 29.^b възспѣи 28. 43.^b възспѣихъ (възѣонти) 62.^b 74. 106.^b дрѣзисвѣи (дрѣзжѣты) 34. сѣродство (сѣродѣство) 46.^b

9) α, ε, оу omnes post uocales ε et оу etiam post ч plerumque praeirotantur:

а) повелѣннн 60.^b змиекою 70. сѣуднн 74.^b некрѣжествина 84. хранителнн 84. патриархскы (съворь) 85.^b застѣпленин 85.^b своємс 88. георгнн 102.^b хравроканнн 106. есс. есс.

б) ѿчѣемь 37.; чѣсѣемь 50. 53.^b 61.^b 63. чюдитесе 53. чюждахсе 48.^b чювьст внаго 41. 63. плачюшемь 59.

10) а, е, оу plerumque non praejotantur, ж et ж nunquam, etiamsi aliis uocalibus postpositae sint, ut e quauis pagina codicis nostri apparet.

11) к pro е ponitur: **СТСДЖИЬЦЬ**.

12) Compendium **эд** aequè ac **ш** (**шт**) obseruatur; sed occurrunt etiam in codice nostro uocabula, quae dentales consonantes **д**, **т** elidunt:

а) праздника (праздникъ) 45. празникъ 44.^b 45.^b 47. есс. празновати (праздновати) 49.^b празнѣньмъ 84.^b; б) помощни 37. немощни 53. единасщина 39. вѣшникъ 102.

13) л euphonicum obseruatur.*)

Quod ad formas spectat, notamus imprimis casus substantiuorum a genuina palaeoslouenica abhorentes declinatione, qui sequuntur:

цркви ткоа (nominatiu.) 45; любкви (любквѣ) 101.^b; чинове 53. 55.^b 63.^b врачекѣ 83.^b

Deinde exhibemus adiectiuorum formas, quodam singulari contractas modo, uti plurimis exemplis comprobatur:

всесмѣшны (адк), recte **всесмѣшкыны**, 55.^b животны 41.^b вѣчны (живѣ) 44.^b арносщны 50.^b погребены 52.^b свѣтлы 52.^b немощни *ib.* вѣсткыны 54. слкпы 31. 57. сладкы 66.^b тѣлесны 85.^b патриаркы 87.^b прѣсщны 89.^b; фараонѣ (фараонъ-я), ѿ ракеты фараонѣ 31.^b; прѣкѣчны (хѣ) 83.^b единародны (снѣ) 116.; иудейскыма 46.^b; новѣма (новѣма), въ новѣма своемъ гробѣ, 36. чрьмѣма 58;

лггѣци (лицѣ) 70.; стѣхъ 83.^b есс.

Accedunt gerundiua praeteriti, eodem atque adiectiua contracta modo:

оукривы 29. оумр'ткыны 35.^b свкроушны 36. пригвоздивы 38.^b разрѣшивы 40.^b начрѣтавы 41.^b истѣкыны *ib.* есс.

Ibidem leguntur etiam plenae uel compositae adiectiuorum formaе, ut:

лггѣкы 46. вѣжи (снѣ) 48.^b люти 49. есс.;

грѣдщалагъ 68.^b; іудейскыма, жестокыма 48.^b есс.;

*) Нѣе notamus ambiguum esse in capite 1mo indicium, quod sub 3 a.) occurrit, nam proprium est etiam dialecti Serbicae. Aequè ambigua sunt in capite altero haec omnia indicia, quae sub 5 a. b.), 6) 7 a. b.) 9) 10) 11) 12 a. b.) 13) leguntur, nam eadem etiam in codicibus mediae aetatis slouenicae inueniuntur.

июденсци 37.^b вѣрніи 39. гробнии 39.^b небесніи 55.^b члвчкесци иб. мртвини иб. агглиции 63.^b оученичесци 76. чєснїи 78.^b вѣгатїи, всеслѣвнии и прѣхвалнии иб. есс.;

мртвѣннхъ 39. неистыцаемѣи 48.^b ;

съ мртвѣннми 55.^b ;

Formae: почто (почто) 28.^b много (много) 30. запечатж-
лино 49. скрѣпнѣ, конецъ есс. hoc modo ortae sunt, ut в-ъ interdum elidantur.

Item haec formae memoratu dignae uidentur:

възлюбѣла 86.^b

низпошла 44.^b

пендикостию 49.^b

пострѣ 27.^b 28.^b

Nunc exhibemus specimina linguae, quae sequuntur:

Specimen 1.^m

fol. 35.^b НѢ Г. МРНЄЦІА на вѣ-
рни ѿ сї поє вѣскрєно кѣ го гла на
сї и мироносица дѣ гла тѣжде вѣ:

Почто мѣра съ слѣзми в оученицѣ
изливаете камень ѿвалисе . гробъ
истыцєсе . вѣете тлє жикотомъ попра^s
печати свѣтел' ст' воуоци излече . спе-
ще люткѣ стражники непокоривы .
сѣ мрѣное спѣ се съ плѣтїю вѣжнєю . ады ры-
даеть . текше радѣ рыцате аплѣомъ . оу-
мртвѣнны хѣ сѣ мртѣ . прѣворожєнѣ
из мртвѣхъ . вѣ варѣеть вѣ галїен ::

гла :: а :: Мирносицѣ жены . къ грѣвоу что прѣ
идостє . что ищете живаго въ мртѣвѣ .
вѣскрє гѣ дръзайте вѣпїе аггль ::

Сѣ страхомъ прїидоше жены на
гробъ . маєтѣ ми тѣло твое пома-
зати тѣцѣсе се . и се не вѣрѣтше .
недооумѣхоу се къ сѣвѣ . ра-

fol. 36. воумѣюще вѣскрєнїе . нѣ прѣставѣ имѣ
аггль, и рѣ . вѣскрє гѣ дароує имѣ вѣа ю мѣтѣ ::
Прїидоше на грѣбъ . магдалїнї есс.

Specimen 2.^m

fol. 84.^b МѢНѢЖ ПѢ ПАМѢ ВѢОНЕСНЫ ВѢЦѢ . ВѢ
 ВСЕЖ ВСЕЛЕНѢЖ СѢВКВѢПЪШЕ СѢ . ВѢ
 СТѢМЪ ГРАДѢ НИКОДИМѢ СТѢМЪ . ВѢГО
 ЧЕСТКОУЖ ПРАВОСЛАВНЫ СѢНМИРЕ .
 СЛАВИМЪ И ПРАЗНѢЕМЪ . ИКО ЗАЛ-
 ГО АРІО ВѢВѢЖНАГО ВѢЛѢИТА . ВѢОМѢ-
 ДРЬНО РАЗРѢШИШЖ . ИЗЪ СѢБОРИЖЖ ЧРЬ-
 КОВЪ ИЗГНАШЖ . СѢБОРОМЪ ИСНОМЪ
 СНА ВѢЖРА ІЕДИНОСѢИНА ПРѢЖЕ ВѢКѢ .
 ВСѢ НАОУЧИШЖ ИСПОВѢДАТИ ВѢРНО ВѢРА-
 ЗИѢ . ИЗВѢСТѢШЖ ВѢГОЧѢСТНО ИСПО-
 ВѢДАЖЩЕ . ТѢМЪ И МЫ ВѢЖТВНЫМЪ ПО-
 ВѢЛѢНИЕМЪ . СИ ПОСЛАДѢЖЩЕ ИЗВѢС-
 ТНО . ВѢКРѢЮЩЕ СЛОУЖИМЪ . СѢОУ И ДС-
 ХЪ ПРѢСѢТОМОУ . ВЪ ІЕДИНОМЪ ЖЕ БО-
 ЖЬСТВѢ ТРЦИ ІЕДИНОСѢИНИКИ ::
 СТРЫ СТѢИ НЕЛН ГЛѢ ВѢ ::
 СѢИЕНАА СТРѢПЦЕ ХѢВА . СТРАВНИА

fol. 86.^b . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Добрѣж сѢ оукрасивши вънѢТРЪ . И ПЛА-
 КА СѢ ВѢРАЗНО . СѢВѢДАЩОМОУ ТАИНАА .
 СЕГО РАДИ ТѢ СЛѢИМЪ СѢИЕНИЦЕ . ВЪЗЛЮ-
 ВЕНАА НЕЛЕ ПРѢДИВНАТА ::

ИКО И ВѢТЬВЪ ДОБРАА . КРАСНѢ ПРОЦЪ-
 ВѢШИ . КОРИНЕ СТѢА ДѢВА МНѢЦА .
 ПЛОДЫ ВѢЖТВНЫМЪ ПРИНЕСЕ НЕЛЕ СТРА-
 ДАНІЕМЪ МНОГЫМЪ :: ВѢ ::

МѢДРОСТЬ ВѢЖИЖ ОУПОСТАСЕНЖЖ . РОЖЬШИ
 ДѢЦЕ . НЕРАЗУМНАГО МѢ ЗЛОБЪ ИЗ-
 БАВИ . ХОДАТАНСТВОМЪ ТИ . ІЕДИНА
 ЧѢАА И ПРѢКНЕПОРОЧНАА :: СѢ ГЛѢ ДѢ

ЧѢТОТѢ ОУТВѢРЖЕНІЕ :: ОУДИКНС ::
 ИКО И КРИНЪ ВЛАГОЖУАНЕНЪ .

Denique afferimus uocabula, quae uel memoratu digna uel rarissima uidentur, etiamsi unum uel alterum in lexicis Vostocouii et Miklosich-i locum suum tenet:

богословати, богословити, θεολογέειν: бѣгословоуѣ 29.^b бѣгословѣши 29.
бръна, torax: брънѣми 101.^b
карпати, praecedere: онѣ васъ варѣтъ въ галліи 35.
влькоухыштынь, гарах, влькоухышноѣ 51.^b
вѣзати, turturae subicere: вѣзаше 29.
всескъшнынь, indigestus: всескъшны адѣ 56.
грьгрица, insectum: гръгрици, ѿ гръгриць 26.^a
джистко, efficacia, instinctus: джистко показасѣ 43.^b 47.^b
жеженіе, ustio, ambustio: жеженіа огня 89.^b
жоужелица, insectum, uermis: жоужелици 26.^b
заоушати, alapas infligere: ѿ іоудей заоушаша 30. заоушны 41.^b
здѣнь, здѣнь, testaceus: въ здѣк тѣлкѣ 44.^b
зѣница, pupilla: зѣници 57.
извѣтъ, firmus: извѣтѣ вѣрѣ извѣтѣс роди 29.
изнѣрити, consumere: изнѣрише тѣло 102.^b
истакати, effundere: истакашаши 40. истакують 45.
искѣждѣствіе, inscitia: искѣждѣствіа 84.
рачитель, amator: рачительк 102.^b
понавица, linteum: понѣвицоу имѣе 41.
почръпало, haustum: почръпало 51.^b
прінашати, affere: прінашаша 39.
сѣматрѣяти, spectare: сѣматрѣюще 77.
сѣмотрѣеніе, consideratio: сѣмотреніе 51.^b 55.^b сѣмотреніема 116.
стоуденаць, puteus: стоудѣнць 50. оу стоуденца 51. 51.^b
оудъ, membrum, compages: оудѣ 112.
оусѣмѣнѣти сѣ, ambigere, temere: оусѣмѣнѣсе дома 34.^b

Corrigenda.

двѣрима затвореномѣ, (recte двѣрима затворенамѣ) 27.^b
хѣкъмѣ вѣстаніемѣ, (христовѣшымѣ), 54.^b
очѣщеніе, (очищеніе), 52.^b
чръкови, (цръкѣ, цръкѣвѣ), 84.^b
вѣпльши сѣ на ради, (вѣпльштыши), 89.^b
вѣсхалѣющымѣ, (вѣсхала —), 108.

2) Menaeum Septembre.

Codex chartaceus duarum columnarum ac CLXIII foliorum satis diligenter literis cyrill. in folio maioris formae exaratus minioque exornatus est. Ductus literarum seculum XVI.^m exiens indicat. Inscriptio pag. 1^{mae} manu recentiori facta indefinitaque (Сіс книгс минію трескавецксю пресветне кѣценеѣ вѣце въ лето 725.а., quod annum MDCXCV significat), ostendit, codicem nostrum olim ad suppellectilem ecclesiae Trescauecensis, quae sita est in Macedonia, pertinuisse, antequam in monasterium S. Dymitri migrauerit. De auctore eiusdem frustra quaesivi.

Quod attinet ad linguam huius menaei, ad mensem septembrem designati, notamus imprimis indicia, dialecti mediae aetatis sloueni-cae propria, etiamsi ea quam paucissima leguntur:

1) ѡ - ж legitime obseruantur:

паматѣ 3. та 7.^b земла 71.^b; даджт 2.^b 3. мждростіж 3. 11. 71.^b исповѣдаж бѣмждрїе 7.^b нашж надѣж ів. мищцѣж високож 7.^b бѣомждре 11. прѣмждрости 11. зовжце ів. вждѣ бждѣши 72. изкращж, сжщс, надѣжца, пжтѣ 72.

2) ѡ in locum ж succedit:

прѣжж (клеткж) 11. мждростіж 46.

3) ж uice ѡ apparet:

начашж 72.

Accedit altera indiciorum series, quae produnt rationem codicis serbicanam:

1) ѡ constanter scribitur, etiamsi locum lit. uocalis ѣ tenet:

стѣпника 1. възкѣ ів. вѣпїемь . сѣгрѣшенїа . написавь . по пѣтѣ . сѣгнѣвь . стѣпс . агарѣнь . ѡк ѡнѣ носимь . дїшамь нашимь . потрѣль іѣ . вѣстанїа . разрѣшилъ еси . възшьль іѣ на крѣть . ес. ес.

2) ѡ а) in radice suffixisque plerumque locum suum tenet, sed etiam б) pro ж ponitur:

а) стѣпвь . стѣпника . 1. начетѣ ів. конць 1. 77.^b слоужьвеници 2. дѣжъ 2.^b вѣтѣше ів. грѣдинїе ів. възкѣ 4. възмьздїе ів. наплнѣтсе 5. тврѣдо ів. трѣвлнїенїе 5. чрѣмноє ів. вѣскрѣсенїе 5.^b льгцѣ 6. вѣнїць 9. процвѣла еси 10. шипкѣ 16.^b възшьль 1. 17. 18. 30. pl. locis. бѣодѣхновенїе 19. възшьль еси чювьствїнк 27. жрьць 29. пожрь се (sic) ів. мьчь . мьча . 34.^b вѣсєьжєжєнїа 30.^b пѣстрою (одеждю) 30.^b прошкѣ 33.^b бѣзконьчнсю . 34. спсїтєль . 38.^b пѣскѣ 47. ес. ес.

b) (изъ) глѣбии 7.^b 34.^b глѣбины 15.^b (въ) глѣбникѣ 58. 85.^b
104. 160. глѣбина 132.^b

c) в signo ' suppletur uel omittitur.

3) ж-я in е-ю immutantur:

ме. те. се. память const. ввче 1. прие^т. твоe. ib. прозва
1.^b имже ib. шкете се. прѣкиваe. прѣ^те тоe. свѣкссплае се ib. оцѣ
твоe 2. и сѣжиж^т се пѣстырѣ запсѣтѣше. любн. ненавидн.
сѣхраннe. приетно ib. глѣ 2.^b ю. свое. въ языцѣ^т. сѣме. и
ненавидешн ib. . гонеш. сѣтрашаe. ѿ землеѣ вашиe. грѣдине
кашеe ib. есе.

4) ж-ж in оу-ю immutantur:

бѣомсдрѣ 1.^b мсдрѣ 2. слас ib. парекстѣe. сѣснж^т стѣe.
въдвнн^т. ib. прѣнд^т. есдетѣ. землю свою. вторицею.
главою. правд^т. завѣщаю. есдетѣ. сѣть. ib. тврѣдостю 2.^b
погсваю ib. пад^т. призр^т. наведоу на въ ссхот^т. ib. възраш^т.
оумнож^т. полож^т. похож^т. сѣтвор^т. пожен^т. ib. сѣкв^тшоу.
мѣдноу ib. есе.

5 а) a illegitime ex a in themate haerente et a non praejotato
conflatur, uti e quavis pagina apparet:

евренскаа 1. нападѣмо 1. напаають 10. вѣтвнаа 2. полскаа
2.^b ветхаа ib. селнаа 3. чѣстнаа ib. мнѣлѣтнаа ib. добраа ib.
ваѣодѣтнаа 4. приобавѣннаа и прѣпрославѣннаа. ib. късачьскаа
4.^b чѣтаа 5.^b прѣнепорочнаа ib. есе.

5 b) a duplicatur: аароновъ жезлъ pl. locis, двѣа 22. pl. loc.,
мрѣа дѣаа const.

6) a et e omnes post uocales plerumque non praejotantur:

сѣгрѣшенѣа 1. рыданѣа ib. облѣалъ еси 1.^b къшнѣе ib. вѣиен
ib. моа 2.^b твѣа 3.^b прѣподасашѣ 5.^b зѣанѣа ib. поах^т 9. есе.

(мора pl. locis. морс 53. цара pl. l. сѣтвор^т есе.)

7 а) e succedit in locum и, atque hic pertinent genetiui plurales substantiuorum mas. et fem. gen. in ѣ desinentium:

мошн 1.^b 2. доврѣдѣтелн 1.^b 149. запокѣдн 5.^b чрвн 7.
зѣкрн 18.^b 130. сѣктн 24.^b страстн 14.^b 21. 27. 34.^b 104. 133.
140.^b 158. царѣн 82.^b мсжен. 132.^b болѣзнн 144.^b

7 b) e plerumque uice ѣ apparet; atque hic pertinent suffixa
ubstantiuorum adiectiuorumque, quae litera uocali ѣ cum themate
iunguntr, nec non casus substantiuorum adiectiuorumque, eadem lit.
uocali cum themate iuncti.

8 а) о pluribus locis pro e ponitur:

измѣннѣш^тмс 4.^b наставлѣш^тмс. рождѣш^тмс. ib. привѣдш^тмс
5. црѣтѣсѣш^тмс 8.^b 9. 12. излѣавш^тмс 12. низложнш^тмс ib. не-

трѣшомъ 13.^b наставльшомъ ib. къ лоучшомъ 15. съкръшьшомъ 49.^b трѣвожшомъ . 72. въсѣавшмоу . 147.^b ; четвороконечнии 88. четворочѣтномъ крѣтоу ib. топлаа 138.^b топломоу 151.^b

8 b) о fungitur etiam uice ꙗ, atque hic pertinent suffixa substantiu. adiectiuorumque, quae litera uocali ꙗ cum themate cohaerent, nec non casus instrumentalis num. sing. substantiuorum adiectiuorumque masc. generis in ꙗ neut. gen. in ѧ desinentium:

9) оу pro ꙗ ponitur:

възспилъ 37.^b 107. 146.^b 161.^b възспіемъ 23.^b 46.^b 51.^b 77.^b възспикшъ 155. соупрѣгъ 59. сѣурѣжища 108. (сѣурѣжъ).

10) и - ѣ confunduntur, seu a) и in locum ѣ succedit, seu b) contra:

a) аще ки — не ки 1.^b ib. прѣквиаетъ ib. прѣквиаетъ ib. аггели ном. pl. съ аггели instr. um. 17.^b синомъ 2.^b ки 2.^b 3. pl. l. ѡ строби 5. ѡ нежитіа въ битіе 6. възвляющіи 14.^b 26.^b const. възвляаше 10.^b 19.^b 20. const. ес.

b) въ пѣстины 1.^b косты ib. болѣзны асс. pl. 1.^b плѣнныко 2. иноколѣнныци 2. сѣенныци 2. (гласмаіеніе) похоты 3. гѣмъ 3. const. хѣмъ 4.^b const. обитѣмъ 3.^b мировы 10. pl. l. (по) пѣты 12.^b 22. въ моры 13.^b моѣсеовы 17. pl. l. сѣенныкъ 18.^b 26.^b pl. l. смрътвмъ еси 20. оумръткы 21. ес.

11) ꙗ fungitur a) uice а, b) uice ѧ,

a) питѣе се (питавъ са) 18. възпитѣ (дѣховны възпитѣ е млѣкомъ) 26. питѣ 32.

b) агарѣнь 1. изѣдоуѣ 2.^b вагрѣницъ 43. ѡ коренѣ 47.^b 48.^b 51. ес.

12) ю post л euphonicum ю post ч legitur:

a) дрѣвляе 1. глѣеть 3. възлюбляенъ, гласмаіеніе, ib. прѣста вляенъ 3. помишленіе ib. ес.

b) чюдитѣ, чѣсъ 2. чѣсънь еси бѣ и чюдна дѣла твоа 76.^b чюдо const. чювѣствьно pl. locis. чювства 131.^b плачущее, плачущими 2. 30. врачу 80.

13) л euphonicum obseruatur.

In codice nostro occurrunt igitur praeprimis indicia linguae mediae aetatis slouenicae, quae sub I) 1. 2. 3. leguntur. Inscriptio paginae extremae: глѣмъ ѡмъчѣ. глѣдите очичи. пишѣте ржичи дондѣ свѣтете — item originis slouenicae uidetur esse. Etsi nonnulla indicia, quae in capite altero dissertationis nostrae sub 6) 7a) 8b) 10a b) 11 a b) exhibemus, interdum propria sunt mediae aetatis slouenicae,

nihil tamen certi conficiunt; nam in codicibus serbicus aequali, uel magis probato funguntur munere. Haec autem indicia, quae accedunt sub 1) 2 a b) 3) 4) 5 a b) 8 b) 9) 12 a), ut plurima sunt, ita et indolem et rationem codicis serbicum plane ac aperte conficiunt.

Qualis est autem ratio linguae slouenicae et serbicae, quod ad aetatem attinet, in uno eodemque libro MSo? Vtrum pars eius slouenica de quodam exemplo mediae aetatis slouen. remanserit, an contra ex industria scribae cuiusdam Bulgari, qui exemplare serbicum transcripserit, profecta sit? Confitemur hanc rem difficillimam esse ad diiudicandum.

Cum autem a) indicia mediae aet. slouen. in codice nostro quam paucissima leguntur, atque indicia rationis serbicae maxime copiosa apparent, cumque b) fere omnes uetustiores codices serbici originis sunt slouenicae, id probabilius esse uidetur, hoc menaeum esse apographum originis slouenicae, a quodam Serba confectum*) et eius dialecto accomodatum.

Declinatio nominis.

Declinatio substantiui nullas praebet licentias, a sincera palaeoslouenica deflectentes regula, nisi excipias eas, quae in menaeo mensis septembris (aeque ac in palimpsesto cf. pag. 14. h. d.) auctoritate serbicae dialecti ortae sunt, quum eius rationi singulari lingua codicis primaria (cf. pagg. 18–20) accomodata esset. Formae casuum**), quae ortae sunt, syllaba *ок* inter thema et suffixum posita, quum in omnibus codicibus mediae aetatis slouenicae, tum in menaeo nostro locum tenent legitimum: Dativus sing. *гѣмъ* (господеви) 3., nomin. plur. *бѣсовѣ* 1. *рѣдовѣ* 8. *чиновѣ* 29. ecc.

Adiectivum legitime flectitur***), uel a) per omnes casus et numeros ad declinationem nominis, quae permultis probata est exemplis, se conformat; uel b) declinationem compositam sequitur, quae multis quoque exemplis huius menaei confirmatur: *мисльнѣи и нѣснѣи* 2, *зловное* 3., *чѣстнаа*, *мишолѣтнаа* 3, *блгодѣтнаа* 4.; *сиакнааго*, 2., *бѣтвнааго*. 51. 56.; *нѣснѣи* (*хлѣвъ даван намъ*) 1. *взконьчнсю* 34. *стрѣнсю* 134; *на синанцѣи* 1.; *прѣобавѣннаа* и *прѣпрославѣннаа* (uocativus) 4., *прѣнепорочнаа* 5^b *вренскаа* (nomin. plur.) 1. *польскаа* 2^b *стѣи* 1., *злочѣстивѣи* и *невѣрнѣи* 1b; *въ приповнѣи*,

*) Nonnunquam autem unus idemque liber uariam orthographiam ostendit, idque hanc ob causam, quod scriba duplici translatione cuiusdam operis utebatur, medioslouenica et serbica, atque utriusque secutus rationem, utramque immutauit.

**) Miklosich, Formenlehre pagg. 5. 9. 10. 23. sqq.

***) Miklosich, Forml. pagg. 28. 35. 42. ecc.

въ избраннѣи 1. ес. ес. Declinatio adiectiui composita, quae iam in uetustioribus codicibus slouenicis legitime apparet, inde a seculo XI. latissime patet. Atque persaepe in locum declinationis, quae instar nominis flectitur, iam in codice suprasliensi declinatio composita succedit. Alterum eius ordinem conficiunt, formae, singulari quodam contractae modo, quae ortae sunt media aetate slouenica, cum suffixa casuum inde a sec. XI. corrugantes, eo magis conflabantur, quo recentior est liber manuscriptus; добры; прѣвнаго, вѣтвнаго; прѣвномоу; нѣсными; нѣсны, стѣ; нѣсныхъ; стѣми, прѣскѣтлыми, аггелѣскыми; ес. ес. Itaque media aetate slouenica suffixum ѣи (ѣи) in ѣи, suff. аго in аго, ѣимъ in ѣимъ, ѣихъ in ѣихъ, ѣимъ in ѣимъ, ѣими in ѣими, atque suffixa нимъ, ни, нихъ, нимъ, нимн, in имъ, н, ихъ, имъ. ими contrahuntur; suffixum омоу (емоу), iam longe ex оуоумоу conflatum, aequae ac ѣмъ pro ѣѣмъ (ѣѣмъ) constanter apparet.

Deinde exhibemus participium, quod eodem modo atque adiectiuum uel a) ad declinationem nominis se conformat: имѣе 1.^b шыствѣе, съвѣспомѣе ib. съхранѣе 2. гонѣш 2.^b ес.; uel b) declinationem compositam sequitur: любен 2. ненавидѣн ib.; занѣстѣкше (а-я) ib.; ненавидѣщен 2.^b ес. Addimus complures contractas participii formas: живы, дѣлавы, родивы ес.

Ibidem afferimus aliquot exempla et formas, quae quidem nullo tenentur praeecepto communi, attamen memoratu dignae uidentur:

- Шжасиль еси (stupefacere) 1.
 молитеѣ навикше 1.
 начеть индиктѣ (новоу лѣтоу), 1. сѣдина ѣ мсарѣ чѣкомъ 3.
 исполнитсе писанію на тѣѣ 1. аще би стѣпѣ вѣшати, не би прѣстѣль ib.
 нѣсныи хѣѣ дѣлан намъ 1 самъ нѣа въ градѣ назарѣѣ по пактѣ книгѣ приѣ (sic!) 1 старѣ во ... ни въ число лѣ нечитаетсе. 3.
 да не злоба измѣнить разоума его или льсть прѣвлѣстить дшюу его. 3.
 и пожнеть петь кѣ стѣ. и с то вѣ пожнеть тѣми 2.^b
 блгодѣть 2. блгодѣтель 4. блгодѣтнѣа 4. (благодѣть).
 сѣдѣтель 2. 22.^b 24.^b 53. (сѣдатель).
 обитѣлище 46.^b ес. (обиталиште).
 съ трими смрѣль еси строки 24.^b
 прѣпѣль еси 35. прѣпѣль 43.^b
 на рамѣ своемъ (носѣ крѣть) 154.^b

Nunc exhibemus specimen linguae :

fol. 1. colm. a.

МЦА СЕПТЕВРІА

въ, а днѣ начеть инди-
ктѣ, сирѣкѣ новоу лѣтѣ.
и намѣ прѣбнаго шѣа
наше сѣмѣвна стальни-
ка . и стѣи мѣ жень . На
гѣ възва . ѡ і . и по се стр
гла . а . по . нбѣнѣ чино .

Самославна и бжтвна
счнтелства хѣа, моли-
твѣ навикше . на всакѣ
днѣ въпѣемъ сижителю .
шѣе нашѣ иже еси на нбѣкѣ-
хѣ живѣи . нбѣнѣи хлѣкѣ-
въ даван намѣ . прѣкрѣкѣ
наша сѣгрѣшенїа :—

Иже на синиасѣкѣ горѣ скри-
жали написавъ древлѣю .
самѣ ина въ градѣ наза-
редѣкѣ по плѣтѣкѣ книгѣ
прїе . прѣчѣкѣ проч...
тїи хѣ бѣ . и сїю сѣгнѣвъ
счаше люди . исполнннн сѣ
писанїю на тѣвѣкѣ :

Икоже евренскаа тѣлесѣ
въ нѣстѣнѣ древлѣю

fol. 1. colm. b.

непокорѣшимсе въ истинѣ
тѣвѣкѣ въскѣ влѣцѣ дѣино
падшѣ . тако и ина
костѣ расиплн, злочѣ-
ствнши и невѣрннн агд-
рѣнѣ . ѡлашѣскѣ при
адѣ хѣ : ина стѣи прѣбн-
омѣ, гл . е . по . прѣбнѣ шѣе :

Прѣбнѣ шѣе . аще бн стѣ-
нѣ кѣшати . не бн прѣкѣ-
стѣль въпннн, тѣево бо-
лѣзны и трѣдн и рыданїа .
нѣ шнѣ носимѣ бѣше, не-
жели ношаашѣ . іакоже дрѣво
напаеемо слѣзѣми тѣо-
имнн чюдншѣ агглн .
чюдншѣ члѣцн . бѣсковѣ оу-
страшншѣ трѣпѣнїа
тѣевогѣ . сѣмѣвне прѣкѣ-
пѣнѣ . мѣнн сїестн сѣ дшѣ-
мѣ нашнмѣ :

Прѣбнѣ шѣе сілою бжтѣ-
внаго дѣа своѣмѣ пѣе
влѣцѣ . на стѣль възы-
дѣ іакоже шнѣ на крѣтѣ .
нѣ шнѣ роукописанїѣ
въскѣ потрѣль іѣ ты ж...
въстанїа стрѣмѣ раз...
шнѣ еси . шнѣ іако...
овчѣ . заколен...
шнѣ възвѣшьль іѣ на крѣтѣ
а ты на стѣль . Сѣме-
вне прѣпѣнѣ . мѣнн сїестн
сѣ дшѣмѣ нашнмѣ :
есе . есе .

fol. 3. colm. a.

прѣмѣдрѣ соломони. чте .

Праведникъ аще постигнетъ скончати се, въ покои вѣдѣтъ. старѣ бо чѣстнаа, нь не мнѣла. ни въ число лѣтъ исчитаетея. сѣдина же ѿ мѣдрѣ члѣкомъ . и възрастъ старости житіе нескверно . оубо гѣмъ бивъ . возлюбленъ бы . и жикѣи по срѣдѣ грѣшникъ, и прѣставляенъ бы . да не злоба измѣнитъ разума его . или лъсть прѣльститъ дшѣю его . реніе бо злобное, гѣвитъ добраа .

fol. 3. colm. b)

и глѣмленіе похоты прѣлагаетъ оумъ незлобнѣ . скончавсе къ малѣ, исплнѣнѣ лѣта многа . оубо годна бо бѣ гѣмъ дшѣ его . сего ради потырасе ѿ срѣди лѣтѣвствіа . людие еже видѣвше и неразумѣше . ни положише къ помишленіе таковаго . яко блѣтъ и мѣтъ въ прѣобвѣный его . и посѣщеніе въ избраннѣи его :

ес. ес.

Descriptio menaei Septembris absolutur tandem appendice, qui aliquot rariora uocabula continet :

бръня, torax: озаѣчуетея въ брънѣ правды 149.

грѣнѣль, fornax ad conflanda metalla: яко злато въ горнилы нескѣмъ нѣхъ 148.^b

гжгнѣннѣ, mussitatio: гоугнѣннѣю вѣзка и глѣса твоего 26.^b

дѣтопитатель, puerorum institutor: дѣтопитатель 26.

зѣница, pupilla: якоже зѣнѣнцоу ока 137.^b

краеоутавнѣ: краеуставнѣ сьздателя 132.^b

лжкѣвствіе, insidiae: сего ради потырасе ѿ срѣди лѣтѣвствіа 3.

напраснѣ, subitus: поустритъ же на напраснѣ гнѣвъ 149.

ненскоусообрачнѣ, -но: тебе ненскоусообрачноу мѣръ 96.^b 129.^b

ниенскоусообрачно 42.^b 112.

ненскоусомжжнѣ, uirum non experta: ѿ ненскоусомжжнѣ 3.^b 43.^b

нетреннѣ: нетреннѣ морскѣю шкѣствовавѣ стѣзз 150.^b

оглѣхнѣти, surdum esse: оглѣхнѣвъ кнѣствѣ црѣве захаріа 125.

польскѣ, campester: дрѣва полскаа 2.^b

прѣлагати, mutare: и глѣмленіе похоты прѣлагаетъ змѣ незлобнѣ 3.

прѣштѣннѣ, minae: огняго прѣштѣннѣ не оублатѣ 8.^b

пѣтснѣство institutio puerorum: пѣтснѣство^а 132.^b
 прашта (funda), turris: и ѿ прашъ, яко камень прѣсти
 испавнъ падоу грады 149.

соха (sosa), abies: на соск повѣшнь 57.^b

соухота, siccitas: ссхотс 2.^b

съповорѣствовати, simul belligerare: съповорѣствн 3.^b
 съповори сънимъ 149.

тина, coena: тиню стрѣнсю ѿтрѣсал еси ѿрѣковице 134.

точилнѣ, torcular: точилѣ 2.^b

тъзоименнтъ, побѣды тъзоименнтъ показзсе 91.^b

Corrigenda.

прѣзрк (ваша свгрѣшенїа) 1. recte прѣзри-
 ѿ прашъ 149., recte прашта.

3) Menaeum mensis Nouembris.

Menaeum mensis nouembris, de quo hic agitur, uno uolumine chartaceo maioris formae constat, atque nunc tantum folia CLV integra*) complectitur. Ductus literarum cyrill. seculum XVI. ostendit; sed color earum propter humorem immutatus est, praecipue autem minium literarum grandium inscriptionumque rutilum factum est. Inscriptio**) pagina 1.^{мае} (Сїа книга глѣми минен ѣ ѿ монати^{ра} трескавецъ хра^а оуспенїе прѣ^втне влѣце нашен вѣн и прѣно дѣкы марїе ежи ѣ пѣ ѿ власти прилепскїе) ostendit, codicem nostrum ad suppellectilem coenobii Trescauencensis pertinuisse. Altera inscriptio (Сїю книгу глѣми минѣн мѣа нѣѣ, прѣповрѣза іѡанъ: стоїѡ^в за свою дшс вѣ да го прѣсти да мѣ е. помощница прѣстѣа вѣа мѣа (сѣ) ѿ вѣ лѣ ѿ рѣ хѣа 1701.) manu cuiusdam Joannis Stojow exarata est, qui codicem anno 1701. iterum ligauit, ut ipse hoc loco confitetur. De auctore codicis frustra quaesivi.

Hic codex pertinet, quod ad linguam eius spectat, ad seriem monumentorum slouenico-serbicorum, nam est apographum cuiusdam uetustioris codicis slouenici, dialecto serbicae accomodatum. Nunc autem per omnes codicis partes orthographia serbica diuulgatur. Ad confirmandam serbicam eius rationem, non repetimus indicia, quia fere omnia in codice, quem supra descripsimus, in cap. altero

*) Officium diuinum primae diei atque initium alterius diei huius mensis nouembris deest; folium 26.^b uacuum est.

**) Haec inscriptio manu rudi ac recentiori facta est.

inueniuntur. Quod si tenemus, sufficit, ut ea exhibeamus, quae in nostro aliisque codicibus serbicis rarissime apparent.

1) о in locum а) л uel b) ѣ, uel c) е succedit:

а) полата 93.^b 94.

б) врьтопъ 94.; (врьтъпъ, врьтъпъ, врьтепъ);

с) црѣтворющомоу 38.^b оумрътвившомоу се 56.^b родившомоу 104.^b прославльшомоу, оукрѣпльшомоу, дѣйствиющомоу 136. соудешомоу 144.^b

2) оу interdum uice ѣ apparet:

възоупи 104. 109.^b възоупите 106.^b възоупиѣ. 107.^b 108.^b

3) ѣ locum literae ж tenet:

въ гльбины (морекыѣ) 12. гльбиноу 78. 85. 146.^b

Ad confirmandam serbicam codicis nostri rationem afferimus etiam specimen linguae breuissimum, quod utramque columnam folii 20. continet ac infra sequitur.

fol. 20. colm. 1.

МЦА. ТѢ. Ё. СТЪ
 МНЬ ГАЛАКТИОНА
 І ѢФНТИМІЕ. СТЪ.
 ГЛІ. Й. . w прѣсѣл .
 Млѣко въспитанъ вѣры .
 моуки ради многы гала-
 ктиони и скръвѣи . въ хѣвоу
 пришьль ѡси врьстоу . въ
 приѣтна жрътва . съкръ-
 шеное заколеніе . самѣ-
 колнымъ оустръмленіи-
 ѣ всебогате . ѡле тврѣ-
 днѣ ти извѣстныѣ вѣры .
 ею же ѡ ба положчи вбожа-
 ѣмь . ннѣ съкръшеникише ::
 Ходож ствѣ невзыскаль , ѡси
 багнн источника . жел-
 ннннн краинѣе , тогѣ свѣтло-
 стию . и дшоу и помышляе-
 ніе . wzарил ѡси бѣова жѣ-
 ннал . и низложила ѡси крѣ-
 пкыми противленіи . мно-
 кзынаго и старого мтла . .
 единствуюцимъ вжтвѣ-

ноѣ оукрашеніе . мнѣ
 многострѣлнаа ::
 Два свѣтилника прѣсвѣтлѣ .
 вьстока разоумнаго , во-
 снѣста блгти . и тварь
 в соу блгчтно wzарѣта .
 прѣвсходѣщими стрѣти
 свѣтлостми . исцѣлены
 вжтвными ражѣжены
 вюже прѣсвѣтлы празни-
 къ почитаюши . тѣ ради ,
 всѣмъ вѣщающа хѣ прѣслави ::
 columnae. 2.

слава . и ннѣ .
 Рѣоуисѣ дшамъ просвѣщеніе .
 съгрѣшаюцимъ пристани-
 ци . неродивкымъ исправле-
 нию . рѣоуи се оутѣшеніе
 и радости , скръвѣцимъ
 помощи . рѣоуисѣ блга нѣмо-
 щннн дшѣ исцѣленіе . рѣоу-
 нѣ съмирениа къ боу хода-
 танце . серафимъ всѣхъ
 яко соуши стѣжиши чтѣа ::
 Тебѣ пригжаѣма виде-

ши на крѣткѣ ісе. стѣрты
 приѣмлюща волюю вѣко.
 дѣа и мѣти твои. чедо гла-
 ше, чедо сладкое. назвы
 неправедно како трѣпшиши.
 врачю исцѣливи земельны
 немощь. и ѿ тѣлю всѣхъ изба-
 ви мѣрдывѣмъ си.
 есс.

Declinatio nominis.

Quod ad palaeographiam slouenicam spectat, magni est inprimis momenti] ratio scribendi; ut enim multa indicia alterius dialecti et certi aetatis prae se fert, ita et patriam ut uetustatem codicis ostendit. Attamen multo magis ad palaeographiam ualet, si ueterem Slouenorum linguam, quod ad formas attinet, diligentissime consideraueris. Veteres grammaticae formae intercidunt tempore procedente; atque licentia earum eo latius patet ac diuulgatur, quo recentior est liber manuscriptus. Itaque memoria (descriptio) librorum slouenicorum XV. et XVI. sec., quibus nostri quoque codices sunt adnumerandi, eo fit difficilior, quo maiores sunt formarum mutationes, e uariis dialectis et temporibus dempromptae, ut ualde difficile primariam originem inueneris, atque posteriores mutationes, ut factae sunt paulatim, ab ea discreueris.

In menaeo mensis nouembris, de quo nunc agitur, multae occurrunt nobis formae, quae memoratu dignae uidentur:

Formae casuum, quae ortae sunt hac ratione (cf. pag. 21. h. diss.), quod syllaba **ок** inter thema et suffixum posita est: **врачеке** (constanter), **чинове** есс.;

Exempla adiectiuorum, quae declinationem compositam (plenam), apud Vostocouium et Miklosichum expositam, *) sequuntur: **ненецѣльнѣи**, **з. съвършенное**, **бѣтвеное**, **сладкое**; **бѣобаживаа**, **многострадаа** есс.; **разоумнааго**, **силнааго**, **прѣсвѣтлааго**; **тврѣдию**, **извѣстныю вѣрѣ**; **добрымѣ**; **бѣгѣи**, **немошнѣи**, **небѣснѣи**, **квѣжнѣи**; **смыреннѣи**; **вѣрнѣи** есс.

Formae adiectiui compositi, quae media aetate slouenica contractae sunt atque praecipue in hoc menaeo mensis nouembris maxime copiosae apparent, uti multis exemplis duorum tantum foliorum, 20 et 37. probatur: **прѣсвѣтлы** 20. **прѣкы**, **невещественны** **прѣстоль** 37.; **многоквѣзнааго** и **старого**, **разсмааго** 20.; **стѣи бѣ** (uocat.), **безначелны**, **стѣи крѣпкы**, **стѣи бесмртны**, **единосоушны** 37.; само-

*) Miklosich, Forml. pagg. 73. sqq.

вол'нымъ 20, невещественнымъ, огненнымъ 37.; вѣсны, небсны агглы (recte небесни аггели) 37.; многы 20.; нередивымъ, земельны 26. крѣпкыми, вѣтвными 20. ес.;

Formae participii compositi contractae: atque a) formae participii praesentis actiui: съгрѣшающаго, лобызающаго; цѣлѣтворющемоу et alii datiui, cf. pag. 26. 1 с.), съзидующемоу, рыдающе-моу; съгрѣшающимъ, скръбещимсе, прѣвѣсходящими ес.; б) participii praet. actiui: исцѣлени, изволену; възснавшаго, възшедшаго, създавшаго; оумрътвившомоу, оутвърдившомоу, озарившомоу; прославльшомоу, оукрѣпшомоу; рыдавшихъ; възквившимъ, разоумѣвшимъ ес.

Menaem mensis nouembris continet aliquot exempla, quae quidem nullo tenentur praecepto communi, tamen memoratu digna videntur atque in grammaticis et lexicis palaeoslouenicis collocari possunt, quapropter appendix eorum ibidem affertur:

- въжилаюмы крѣпостью 2. (въжиати, corroborare).
врачеи неисцѣлени стѣти 3.; врачеи недоугоущимъ ib.
исцѣлени земельны немощь 20 ес.
яко двѣ великѣ сѣцѣ 3.
троичелие образно 9.^b
званіе тѣзисменитою прие 17.
моукъ ради ... къ хѣоу пришель іеси въстоу 20.
художствѣ невъзискаль іеси вѣггы источника, желаншихъ краиню . ib.
единствоущимъ оукрашение мѣцѣ (іединствовати) ib.
дшамъ просвѣщеніе. съгрѣшающимъ пристанище. нередивымъ исправленіе ес. ib.
рдоусе оутѣшеніе и радости, скръбещимъ помощи. ib.
нисложила іеси (мѣцѣ) мнѣкъзынаго и стараго мѣла 20. (многокъзынѣ callidus, многокъзынство; къзын).
явие съгражданинъ аггломъ 31.
слово спостасни аггльскою іество съдѣлалъіеси 36. (спостасъ ὑπόστασις; спостаснѣ).
праврѣдѣ вѣгги и силы 38. (праврѣда, purpura)
жития мѣтежъ 42. (мѣтежъ turba, turbatio).
волкъзынъ ранѣ прѣтрьпѣль іеси 43.
раздрѣшаю еквиноу клеткоу 43. 111.^b
яко орлі крила 45.
волоущими жилами виюмъ 48 (колоуи, bouillus).
златокованноу трѣбѣоу 59.^b

вѣодуховенны органъ 61.^b

телесными ображени. и различными гаданы. и образы
законными порицани 66.^b

страшнаго испитаниа въспомену ча 70.^b

кричаше съзвечи 70.

на тоужей жительствесюи странк 78.

яко тріаіктствоующюу юницюу 100. 108.^b (iuuensa 3. an-
porum).

макюдонна 117.^b

обѣтшание 148.^b

Corrigenda:

скръей 20, recte скръеи (скръии).

рань (— болѣзны) 43., recte ранты.

рившею се (?) ..

4) Octoëchus.

Codex noster uno uolumine chartaceo CXCIII. foliorum maioris
formae constat atque literis cyrillianis maioris moduli scriptus minioque
exaratus est. Codex conficit extremam octoëchi partem; continet enim
tantummodo echos, septimum ac octauum, una cum tropariis ac stichiris,
quo appendice argumentum talium librorum saepissime completur. Au-
ctorem codicis cognitum habere non confitemur, quoniam nec nomen nec
patriam memoriae nostrae prodidit. Aequae ambigua esset aetas eius,
nisi literarum ductus seculum XVI. incipiens indicaret. Hoc autem
in dubium non uocatur, quin octoëchus noster sit originis serbicae,
uti his indiciis demonstrabitur:

1 a) въ constanter scribitur

истъшисе 1. испроверьгль, страшнык, сильнык, смръть 3.
тъкмо 4. единьстъннаго 4.^b мръдь 5. трисильнычное 5.^b 6. чьсти
5.^b чьсть 8.^b земльнык 9. сьслоужьбьнык 9. ѡвьргль 10.^b пльзе
(змѣи...) 11. агньць 15. мрътькк 15.^b 16. крьвь 16.^b сильнык 18.^b
късильнык 22. трьгь 25.^b вьдрьно 26. коньць 35. ѡ коньць 44.^b
члколюбьць 66. пзьвькна 81. распьнша 20. 41.^b 102. зачкнши 46.
70. 74.^b 82. 177. на песаѣдькк, тьждѣ 90.^b вьплъшисе 90.^b стѣто-
носць 109.^b кьзьи 116. льстьць 122.^b егѣптьскла 145. шипькк
148.^b (стѣи) страдальць 161.^b ѡ соудькк 186. есс. есс.

1b) въ in locum litterae ж succedit:

гльвина 9. гльвини 13.^b 24.^b 58. 61. 69. 86. 102. 124. 143.^b

чюдесе, чюдесъ 1. чюдо 19. плачюци 2. 163. всплачюсе 47.^b
плачюсе 169.^b крачю 30. ѿврачюете 109.

13) а, е, оу plerumque non praejotantur, etiamsi aliis uocalibus postpositae sint, uti e quadam pagina apparet.

14) а, е, о, и, ты duplicantur.

въ ложеснахъ 70.; прѣкѣе 9.; прѣци 2.^b роожѣши 4. роодила 9.^b 11. 19. оччи 191. 193. оччима 111.; скоиствыи 6. болѣзныи 9.^b каплями кровии 14.^b на раньи 16.

15) л euphonicum obseruatur.

Declinatio nominis. Formae.

Quod ad formas attinet, notamus inprimis casus substantiuorum, qui a genuina abhorent declinatione, uel rarissime apparent.

мѣры (pro матерѣ) 9.^b мѣри 10.^b; бѣи, боги (богѣ) 74.; чинѣ 6. 23.^b 69.^b 101.^b 159. стѣпѣ 76.^b родѣ 161.; грѣхѣ 20.^b родѣ 161. бѣсѣ 179.^b

Adiectiuum slouenicum eodem modo atque substantiuum flectendum esse, iam supra (pag. 22.) diximus; quod praeceptum monumentis linguae palaeoslouenicae, nec non auctoritate grammaticorum*) comprobatum est atque in dubium non uocatur. Declinatio adiectiui composita, quae propria est Slauium, sed etiam linguarum, lituanicae et germanicae, apud Miklosichum et Vostocouium exponitur**) et multis exemplis in integrum restituitur. Attamen Slouenorum lingua posterior declinationem adiectiui utramque persaepe confundit. Vnde in codice nostro orta sunt exempla, uti: косноязычноу и гоугниву моусею 15. 58.^b ес.

Declinatio adiectiui composita in hoc Octoëcho a) plenas plerumque formas ostendit: стѣи 5., въсмрътныи 70.; страшное 19.; бжѣ 88.^a; чьстнаа милостиваа, 5. 6. 208. nomin. et uocatiuus, непорочнаа, прѣкѣтаа (cf. Octoëch. sub 4.); великааго 8.^b крѣккааго 12.^b непостижимааго ib. бжѣвнааго 15. 22.^b 24.^{ab} ес. прѣкѣзначѣнааго 24. ес., очѣе 5.^b вѣчные 16.^b некѣрѣтвыи 54.^b 74.^b бжѣ волю 89. кромишнѣе 107.^b; словесноу 88.^a смѣрену 88.^b блѣоутробноу 11. гоугитѣльнѣю ес.; некѣныи 82. ддѣци 99.; прѣпѣныи, правѣдныи 2.^b избранныихъ ib. вѣчныи 3. неизменныи 5. бжѣвныи 6. прѣтныи 7.^b ес.; вѣрныи 2. правѣдныи 7.; мрътвыи 2.^b живыи 2.^b ес. ес.

Codex noster continet autem b) formas declinationis compositae, singulari quadam contractas ratione, quae supra pag. 22. exposita est atque nunc iterum probatur. Demonstrandi causa haec exem-

*) Vostocouius, gramm. §§. 27—37. §. 39. 1.

**) Vostocouius, ibidem §. 39. 2.

Рѣшѣ се стѣнь стѣла мѣи црква. бжїе въселенїе. ты
во прїетѣ прѣжде вставленїе грѣхумъ . въскрсенїа
радн :

Црѣ нбѣны за чѣколюбїе на земли ивїсе . и съ чѣкы
пожнє . ѿ дѣв оубо чтїе пльть прїемъ . из нїе про-
шѣдъ съ прїетемъ . едннъ ѿ снѣ соугоркѣ ѿ ствомъ
а не съставѣ . тѣмъ же съвршенна того бѣ , и съвр-
шенна чѣка . въ истннѣ проповѣдающе , исповѣданїемъ
хѣ бѣ нашего . егоже моли мѣи безневѣстнаа . помло-
вати се дшамъ нашимъ : †

fol. 88.^b

на стѣвнн . стѣ . —

Възвѣде на крѣтѣ ісѣ , съшѣдїи съ нбсе . прїидѣ на
сѣмрть животе бесѣмртнонн . къ тѣмнымъ свѣтѣ
истннны . къ падшымъ всемъ въскрсенїе . просвѣще-
нїе и спсѣнїе наше слава тебѣ :

с . прѣвѣдстее црѣу

Все прѣидохумъ прѣгрѣшенїи . блѣдомъ мнѣ-
сѣмъ дшѣ вскрѣннхъ . и оумъ весь неподобнѣ съдѣ-
ла страстнѣ . и оуподобнхсе скотомъ чѣла , несмыслъ-
нымъ шкланнн . оускори оубо и спси мѣ . неключимааг
раба твоего . ибо хѣ роднаа вси прѣпетла . и спсѣ-
тєлаи всемъ землянн .

с . савши дѣши :

Оубв мнѣ дшѣ стрѣгнаа что поракотнаа се вси
скврннѣно , лоукакому миродрѣжцоу . и того колю скон-
чавши . прѣбелоушавши повѣлкнїа тебѣ сѣтворшаго .
и прѣжде конца из глѣбннн възшїи . спси и избави
мѣ , льстивааго змїа . мѣи бжїа , ты во вси бѣгневѣсто ,
всемѣ мирѣ радость :

fol. 89.^a

Бѣура прѣгрѣшенїи . въбѣтъ смѣренїюю ми дшѣу .
въ глѣбннѣу ѿчапїа люто пнзложнвшїи . оускори прѣ-
чѣла . и кормнїтєлннѣа бѣудн ми тнха . въ пристаннцѣ
бжїе волїе . да прославлю ти многа чїдса весєла . влчїе
въсєнєорѣчннѣа мѣи хѣ бѣ .

слава и ннїи . в .

Источннѣкъ савзамъ подажѣ ми . и помышленїа
вѣла . и смѣренїе въ крѣтѣ . и исповѣданїе безмѣст-

ны дѣланіи и прѣрѣшеніи стоѣжащихъ ми. ѿ оубиіи
и лѣности моеѣ. и спѣши мечисто покаланіе. и истинно
въистинѣ показати.

есе. есе.

Descriptio Octoëchi appendice uocabulorum absolutur:

борительнѣ, bellatorius: боритѣльнаго змѣа 162.

брѣннѣ, luteus: брѣнными оустнами 6.^b брѣнными оустн
славимъ 93.^b 94.

варѣ, aestrus: варомъ грѣховныи 83.

вратишта (врата n. pl.), porta: вратища адвѣсѣи 99.

въспранжти, surgere (codex supr. 334. Glag. Cloz. 223.):
въспрѣни 108.^b въспрени 124.^b

ваза, turtura: вазити, turturae snbicere: вънзыкъ срѣе его
гнѣлкое 161.^b вънзыкъ нымъ (кончикъ того оумориль еси —) ib.

гжгникъ, късноязычнѣ, tardiloquus: късноязычномуу и гоу-
гнивоу мовею 15. 58.^b

заврало, propugnaculum: мѣнци — заврала влгочьстѣа 76.^b

иждѣти, uiuere: иждѣ житіе свое 24. 148.^b иждѣхъ врѣме
живота моего 107.; ѿ неждѣвоушѣи скровищъ 75.

каѣно: носѣши такоже каѣна роуѣс своею згла неѣаго 181.

краниево: на краниекѣ вънзышаемъ 12.^b

краниевѣ (adiect.) caluariae: на мѣсте краниекѣ 161.^b

мѣтежъ, turbatio: мѣтежа 114.^b

напрѣшти, tendere: лоукъ напрѣгъ 161.^b

находѣ, incurtio: ѿ находи вѣсвевскыѣ.

ненскоусоврачнѣ, celaebis: ненскоусоврачнѣа 101.^b 132.^b 176.

181.

ненскоусо мжжнѣ, uirum non expertec. ненскоудомоужнаа
16. 78. 84.^b 50.

несоумѣннѣ, indubitabilis: несоумѣннимъ срѣемъ 69.^b

оле, interiectio: ѿле чюдо страшное 19.

обълединѣти, олединѣти, in glaciem uerti: вбновитѣ вѣлѣ-
диневшю нѣа стѣтми дѣшоу 59.^b олединѣвшѣи 38.

оржжнѣ, armiger: оржжнѣи и граждане неѣнныи вѣсте 82.

отринжти, detrudere: ѿринѣ, ѿринѣше 175.^b

оштоуштати, sentire, in mentem redire: не ѿщѣлаю се 112.^b

прилогъ, additio, exemplum, mina: бѣсовскыѣ прилогы къзиѣ
ѡганнаѣмъ 132.

прѣтѣшѣ, socrus: погубити въса прѣтѣра лоукаваго
врага 43.^b

раждеженіе; incendium, irritatio: раждеженіе 104.^b — ніемъ
117.

раждизати, incendere: серафѣми невѣщественнымъ свѣто-
литіемъ раждизаеми 24.^b

рождѣльство, manufactura: рождѣльствомъ 81,
собѣство, substantia: трѣми сѣненными собѣстви кланію
се 95.

съжизати, comburere: и ѡгниемъ съжижаеми 23.^b

токъ, fluxus: слъзныѣ ми токъ испошли 33. 35.^b

оусърѣсти, — аштѣ obuiam fieri: да оусерѣши хѣ масломъ
масти то^{мъ} 120.

ходатанца, conciliatrix: вагооутробноюю ходатанцою 11.

челюсть, maxilla: челюсти 9.^b

шипѣкъ, rosa: шипѣкъ 148.^b

шатаніе, fremitus, fastus: оуклонише се шетаніа 25.

ѡва, ѡва; ѡважнѣ: ѡвакы 9.^b ѡважнѣ 18.^b 29.

Corrigenda.

црѣков' (recte црѣкъвѣ), црѣков' троеѣ 7.

възгласила (pro възъгласилъ) 37.

незаходимѣи (незаходимыи) 101.

5. Euangelium (fragmentum).

Fragmentum cuiusdam euangeliorum codicis, de quo hic agitur, uno uolumine chartaceo in 8', aliquot tantum plagulas complectente, constat. Literarum cyrill. ductus seculum XVI. haud dubie ostendit. Nulla tamen praebet indicia fragmentum, quod ad originem et patriam eius spectat, nisi forte id auctoritate linguae comprobas atque in integrum restituis. De auctore eius frustra quaesiueris.

Corrigenda. Addenda.

8. l. 1. lege: breuissime
8. l. 10. lege: quae descripsi, sequuntur:
9. l. 19. lege: formauit.
12. l. 28. lege: 2). pro 3).
14. l. 13. adde: declinatione, aut certe rarissimos,
15. l. 6. lege: запечатано.
16. l. 2. никодѣм' стѣмъ in никодѣм' стѣмъ contrahendum
[est,
21. l. 22. lege: esset.
1. 23. lege: suffixum
1. 24. lege: menaeo.
27. l. 33. lege: вѣрными есс.;
28. l. 6. lege: съзидлющемоу.
1. 33. lege: ὑπόστασις
32. l. 23. lege: confundit.
-

LEOPOLI.

Typis Instituti Stauropigiani. 1871.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Zgromadzenie nauczycieli przy końcu roku szkolnego.

D y r e k t o r :

1. P. Ignacy Stawarski, uczył łacińskiego języka w VIIa.

Profesorowie:

2. P. Czesław Łoziński, uczył łacińskiego języka w Va i b, w IIIa, gospodarz IIIa.
3. P. Franciszek Ksawery Mrniak uczył w VIIIa języka łacińskiego, greckiego i niemieckiego, tudzież greckiego w VIIIa, gospodarz VIIIa.
4. P. Ignacy Gralewski uczył matematyki w VIIIa, VIIa, Va i b, w IVa, w IIIa i b.
5. P. Teodor Stahlberger uczył niemieckiego języka w VIIIb, historii powszechnej w VIIIa i b, logiki w VIIa i b, psychologii w VIIIa i b.
6. P. Andrzej May, członek komisyyi fizyograficznej Tow. Nauk. krak., komisyyi egzaminacyjnej dla aspirantów jednorocznej ochotniczej służby wojskowej i centralnej komisyyi meteorologicznej w Wiedniu, uczył matematyki w VIIIb, fizyki w VIIIa i b, VIIa i b, IVa i b, IIIa i b, gospodarz VIIIb.
7. Ks. Eugeniusz Janota, doktor filozofii, członek komisyyi fizyograficznej Tow. Nauk. krak., obywatel honorowy miasta Bardyowa, uczył niemieckiego języka w VI, IIIa i b, historii powszechnej w IIIa i geografii w Ia.
8. P. Wincenty Jabłoński, członek komisyyi fizyogr. Tow. Nauk. krak. i komitetu pedagogicznego krakowskiego, uczył polskiego języka

- w VII *a* i *b*, historii naturalnej w VI, V *a* i *b*, II *b*, I *a* i *b*, gospodarz VII *a*.
9. P. Wojciech Rypel uczył łaciny w VIII *b*, VI, greckiego języka w VIII *b*. gospodarz VI.
  10. Ks. Jan Chelmecki, doktor teologii, kanonik honorowy dyecezyi krakowskiej, asesor i referent konsystoryalny, uczył religii w klasach wyższych.
  11. Ks. Ludwik Bober, uczył religii w klasach niższych.

Zastępcy:

12. P. Julian Zgorzalewicz Dr. filozofii, uczył niem. języka w IV *b*, II *a*, matematyki w VII *b*, VI, IV *b*, gospodarz IV *b*.
13. P. Stanisław Stodolak, uczył łacińskiego i polskiego języka w IV *b*, greckiego w III *a*.
14. P. Jan Korczyński, uczył języka polskiego w III *a* i *b*, matematyki w I *a*, *b* i *c*.
15. P. Władysław Kosiński, doktor filozofii, uczył łacińskiego języka w II *a*, greckiego w VI, V *a*.
16. P. Jan Koberwein uczył łacińskiego i greckiego języka w VII *b*; gospodarz VII *b*.
17. P. Teofil Ziemba, doktor filozofii, uczył łacińskiego języka w III *b*, greckiego w V *b*; gospodarz V *b*.
18. P. Leon Orzechowski, uczył łacińskiego języka w I *a*, polskiego w VIII *a* i *b*, VI; gospodarz I *a*.
19. P. Ludwik Kossowicz, uczył greckiego języka w IV *b* i III *b*; gospodarz III *b*.
20. P. Piotr Prysak, uczył polskiego języka w II *a*, I *a*, matematyki i geografii w I *b*, mat. w II *a* i *b*, historii naturalnej w II *a*, I *c*; gospodarz II *a*.
21. P. Konstanty Gołosiński, uczył w IV *a* języka łacińskiego, greckiego, polskiego i niemieckiego; gospodarz IV *a*.
22. P. Józef Truskowski, uczył niemieckiego języka w V *b*, w II *a*, w I *a* i *b*.
23. P. Franciszek Popper, uczył niemieckiego języka w VII *a* i *b*, w V *a*, historii powszechnej w V *a*, geografii w I *c*; gospodarz V *a*.

24. P. Władysław Seredyński, Dr. filozofii, członek i sekretarz Tow. Nauk. krak., uczył łacińskiego języka w Ib, polskiego w Va i b, historii powszechnej w IIIb; gospodarz Ib.
25. P. Adolf Lewaj, uczył łacińskiego języka w IIa, polskiego w IIb, historii powszechnej w IIa i b; gospodarz IIb.
26. P. Łucyan Malinowski, uczył w Ic języka łacińskiego, polskiego i niemieckiego; gospodarz Ic.
27. P. Antoni Żukowski, uczył historii powszechnej w VIIa i b, VI, Vb, IVa i b.

Nauczyciele nadetatowi:

28. P. Jerzy Badura, kaznodzieja ewangelicki, dla religii ewangelickiej.
29. P. Szymon Dankowicz, tymczasowy dyrektor szkoły głównej izraelskiej, dla religii Mojżeszowej.
30. P. Leon Dembowski, do rysunków.
31. P. Feliks Platowicz, tłumacz języka francuskiego przy c. k. Sądzie krajowym, do języka francuskiego.
32. P. Józef Platowicz, przełożony bursy muzycznej do nauki śpiewu.
33. P. Leon Weiss, do gimnastyki.

W ubiegłym roku szkolnym zaszły w zgromadzeniu nauczycieli następujące zmiany:

1. Ponieważ na początku roku szkolnego jeszcze jedna równorzędna klasa przybyła, zamianowała Wys. Rada Szkolna krajowa uchwałą z dnia 10 września 1870 r. l. 6715 p. Łucyana Malinowskiego, magistra nauk filologicznych uniwersytetu warszawskiego, zastępcą nauczyciela i przeniósła zastępcę gimnazjum jasielskiego Jana Koberweina do gimnazjum ś. Anny.
2. Na mocy uchwały Wys. Rady Szkolnej krajowej objął p. Franciszek Popper, który zeszl. r. tylko połowę zwykłych godzin zaopatrywał, pełną liczbę godzin tygodniowych i całkowitą płacę zastępcy nauczyciela.
3. Uchwałą z dnia 30 grudnia 1870 l. 10123 zmniejszyła W. R. S. K. zastępcom p. Andrzejowi Mickowi, p. Janowi Koberweinowi i p. Lu-

dwikowi Kossowiczowi obowiązkową liczbę godzin tygodniowych; godziny zaś, które tym sposobem wzmiankowanym nauczycielom odjęto, objął zastępca nauczyciela p. Stanisław Stodolak, którego W. R. S. K. równocześnie z gimnazjum ś. Jacka do tutejszego gimnazjum przeniósł.

4. Wys. c. k. Ministerstwo oświaty raczyło postanowieniem z dnia 29 listopada 1870 l. 2036 rozporządzić, aby pod względem przyznania płacy uważano nauczyciela p. Wincentego Jabłońskiego tak, jak gdyby na dniu 9 września 1857 otrzymał był nominację na rzeczywistego nauczyciela gimnazjalnego.

Wskutek tego postanowienia przyznała W. R. S. K. p. W. Jabłońskiemu zatwierdzenie na posadzie nauczycielskiej, tytuł profesora, zaległe decenia od 1 października 1867 aż po koniec kwietnia 1870, tudzież kwinkwennium od 1 maja, 1870.

5. Zastępca p. Emil Kałużniacki został Uchwałą W. R. S. K. z dnia 28 lutego r. b. l. 1419 zamianowany rzeczywistym nauczycielem przy gimnazjum rzeszowskim, w jego miejsce zaś przeznaczono na mocy tej samej uchwały do gimnazjum ś. Anny p. Antoniego Żukowskiego, magistra nauk filologicznych Wszechnicy warszawskiej.
6. Uchwałą z dnia 21 kwietnia r. b. zamianowała W. R. S. K. p. Wincentego Jabłońskiego dyrektorem, zaś zastępców p. Juliana Dra Zgorzalewicza i p. Dra Władysława Seredyńskiego nauczycielami przy seminarium pedagogicznym żeńskim.
7. Zastępca p. Andrzej Micek przygotowując się do egzaminu nauczycielskiego, otrzymał uwolnienie od pełnienia obowiązków nauczycielskich, w jego miejsce przeznaczyła W. R. S. K. uchwałą z dnia 16 maja r. b. l. 3773 do gimnazjum ś. Anny p. Teofila Ziembę, Dra filozofii, który z filozofii i filologii egzamin nauczycielski odbył.
8. Postanowieniem z dnia 10 lipca r. b. l. 4933 przeniosła W. R. S. K. nauczyciela gimnazjum tarnowskiego, doktora filozofii p. Kazimierza Salwacha w tej samej własności do gimnazjum ś. Anny.
9. P. Stanisław Stodolak, zastępca, otrzymał uchwałą Wys. R. S. K. z dnia 10 lipca r. b. l. 4433 nominację na rzeczywistego nauczyciela gimnazjum tarnowskiego.
10. Dla licznej frekwencji w gimnazjum ś. Anny odbywają się egzortacje niedzielne i świąteczne w dwóch oddziałach. Na mocy uchwały W. R. S. K. z dnia 21 października 1870 l. 7352 miewa egzortacje

w drugim oddziale Ks. Marceli Chmielewski, katecheta przy szkole
panieńskiej ś. Andrzeja.

Statystyka uczniów :

W klasie	Uczniowie publiczni		Wypadek klasyfikacji przy końcu roku szkolnego					
	na początku	na końcu	S t o p i e ń					
	roku szkolnego		celujący	pierwszy	drugi	trzeci	w zawie- szeniu	prze- sta- ło ucze- szczać
I a	66	63	17	30	3	5	8	3
I b	66	63	12	37	—	6	8	3
I c	70	54	4	29	3	8	10	16
II a	55	48	12	26	—	—	10	7
II b	58	40	9	16	2	4	9	18
III a	44	36	11	19	—	1	5	8
III b	47	38	4	21	1	5	7	9
IV a	37	33	7	19	—	—	7	4
IV b	33	25	4	16	1	—	4	8
V a	36	33	8	19	1	—	5	3
V b	34	29	3	19	1	—	6	5
VI	53	42	13	21	1	—	7	11
VII a	40	34	2	26	—	—	6	6
VII b	25	24	13	7	1	2	1	1
VIII a	39	37	—	—	—	—	—	2
VIII b	32	28	—	—	—	—	—	4
Razem	735	627	119	305	14	31	93	108
			Prywatyci:					
			6	9	—	—	1	

W porównaniu z końcem roku szkolnego 1870 przybyło uczniów 16.

Według wyznania było uczniów wszystkich tak publicznych jak prywatnych przy końcu roku:

rzymsko-katolickich	602
grecko-katolickich	3
ewangelików	10
starozakonných	28

Oplata szkolna przyniosła sumę ogólną . . . . . 6783 zhr. 95 cent.

Oplacało podatek szkolny uczniów 292

Uwolnionych od opłaty było 351

Oplata wpisowa wyniosła . . . . . 522 zhr. 90 cent.

Dobrowolne składki na rzecz księgozbioru dla młodzieży 190 zhr. 35 "

Stypendya pobierało uczniów 34, mianowicie:

Z zapisu Mieroszowskiego 3 po 210 zhr.	630	"
" " Głowińskiego dla szlachty 2 po 157 zhr. 50 c.	315	"
" " " dla nieszlachty 3 po 157 zhr. 50 c.	472	" 50 cent.
Z fundacyi wojskowej 1	150	"
" " " 1	75	"
Z zapisu Radziwońskiego 1	150	"
" " " 4 po 100 zhr.	400	"
" " " 1	80	"
" " " 1	60	"
" " " 2 po 50 zhr.	100	"
" " Żalchockiego 1	105	"
Z funduszów c. k. krajowej Dy-		
rekeyi Skarbu 1	100	"
Z fundacyi Skawińskiej 1	50	"
" " Myślenickiej 1	24	"
Z zapisu Orłowskiego 1	19	" 37 1/2 c.
" " X. Raciborskiego 8 po 12 zhr. 50 c.	100	"
" " Himonowskiego 1	12	" 50 cent.
" " Karczyńskiego 1	12	" 50 "
" " X. Borka rozdano między najuboższych uczniów	290	"
" " Taniaczkiwicza	24	"
Przewielebna kapituła rozdała między 15 uczniów po 3 zhr.	45	"

Wynosi przeto suma stypendyów . . . . . 3214 zhr. 87 1/2 c.

Prócz tego miało 16 uczniów w bursie przy ś. Barbarze a dwóch w bursie muzycznej pomieszkanie, opał, oświetlenie i usługę bezpłatnie.

Uczniowie VIII b zrobili inicjatywę do dobrowolnych składek w celu zaopatrywania ubogich współuczniów w najkonieczniejsze potrzeby życia i szkoły. Z nimi połączyły się wszystkie klasy od IIIciej počawszy.

Składki, które od uczniów III — VI klasy tylko za wyraźnem zezwoleniem rodziców lub opiekunów przyjmowano, przyniosły kwotę 486 złr. 64 centów.

Z tego dano do rąk lub na opłacenie Szkolnego . . .	160 złr. 10 cent.
" " zakupiono książek szkolnych za . . .	46 " 69 "
" " " odzieży za . . .	206 " 85 "
sprawiono szafy na książki za . . .	20 "
za dorobienie pułek do innej szafy zapłacono . . .	3 "
za pieczętkę do sygnatury książek . . .	2 "

---

wydano razem . . . . . 438 " 64 cent.

pozostałe 48 złr. umieszczono w krakowskiej kasie oszczędności na książeczkę z dnia 4 lipca r. b. l. 6796.

Ze składek na śpiew wpłynęło 202 złr.; z tego pokryto wydatki:	
nauczycielowi śpiewu	150 złr.
za nuty do księgarni p. Wildta	6 złr. 25 cent.
organicie przy kościele św. Anny	3 "

---

razem . . . . . 159 złr. 25 cent.

pozostałe 42 złr. 75 cent. obrócono na zapomogi dla uczniów.

Prócz tego ofiarowali: W. Suchorzewska	10 złr.
W. Preisentanz	11 " 24½ cent.
W. Georgeon	5 "
W. Orzechowski	3 "
P. Stadnicki uczeń V. kl.	5 "

---

razem . . . . . 34 złr. 24½ cent.

Kwota więc na wsparcie ubogich uczniów wraz ze stypendyem obrócona wynosi . . . . . 3730 złr. 51 cent.

Nakoniec ofiarował W. Preisentanz burnus, surdut watowany, tużurków 2, twinę letnią, kamizelek 7, pantalonów par 8.

Sprawozdawca czuje się mile obowiązany wspianiałomyślnym dawcom

w imieniu ubogiej, jego pieczy powierzonej młodzieży powinny najszczerze wynurzyć podziękowanie.

Wypadek egzaminu dojrzałości przy końcu roku szkolnego 1871.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się 64 uczniów publicznych i 9ciu obcych czyli eksternistów.

Z uczniów publicznych otrzymało:

świadectwo dojrzałości celujące	21
świadectwo dojrzałości	34
pozwolenie poprawienia egzaminu z jednego przedmiotu	7
cofnięty na cały rok	1
odstąpił od ustnego egzaminu	1

Z 9ciu obcych otrzymało:

świadectwo dojrzałości celujące	2
świadectwo dojrzałości	5
pozwolenie poprawienia egzaminu	2
odstąpiło od egzaminu	2

Z 62 uczniów uznanych za dojrzałych udaje się:

na teologię	11
na wydział prawniczy	27
" " medyczny	11
" " filologiczny	3
" " matematyczny	2
" technikę	4
do agronomii	1
niewiadomego przeznaczenia	3

Pogląd na nauki w upłynionym roku udzielane:

A

Nauce służyły za podstawę następujące książki:

Religia: Katechizm Zielińskiego, Dzieje starego i nowego zakonu Tyca, Obrzędy kościelne Lewartowskiego, Introdukcya do Pisma św. Jachimowskiego, Dogmatyka Staroniewicza, Etyka Soleckiego, Historia kościelna Jachimowskiego.

Język łaciński: Gramatyka Jerzykowskiego w niższym, Poplińskiego w wyższym gimnazyum, Ćwiczenia Poplińskiego na Sextę w I, na Quintę w II, na Quartę w III i IV klasie, Jerzykowskiego dla klas średnich w V i VI Trzaskowskiego Część I w VII, Część II w VIII klasie.

Język grecki: Gramatyka Curtiusza, Przykłady Schenkla w tłumaczeniach Samolewicza.

Język polski: Gramatyka Małeckiego, Wypisy polskie nakładu rządowego.

Język niemiecki: Gramatyka Janoty część I. w niższym gimnazyum, część II. w V i VI klasie. Wypisy Janoty część I. w I i II klasie, część II w III i IV klasie, w V kl.

Historia i geografia: Geografia Bellingera, Historia Sawczyńskiego w niższym gimnazyum, w wyższym zaś Pütza dzieło przetłumaczone na język polski, Statystyka austriacka w IV klasie Zarańskiego, w VIII Schmidta.

Algebra i Geometrya we wszystkich klasach Mocznika w tłumaczeniu polskiem.

Historia naturalna, w niższych klasach: Zoologia Nowickiego, Botanika Pokornego, Mineralogia Klęska; w wyższym gimnazyum: Zoologia Popławskiego, Botanika Berdauxa, Mineralogia Felloeckera.

Fizyka: Rodeckiego w IV, Chlebowskiego w VII i VIII klasie.

Logika Becka, Psychologia Zagorzanskiego.

B

Rozkład i rozgraniczenie przedmiotów i liczba godzin każdemu przedmiotowi poświęconych odpowiadały ogólnym przepisom w tej mierze wydanym, przeto na tem miejscu wykazuje się jedynie materiał nauki języka niemieckiego, mianowicie:

- I. klasa: Ćwiczenia praktyczne na przykładach dla obeznania uczniów z głównymi prawidłami szyku, prawidłową odmianą czasowników, rzeczowników i przymiotników, w drugim półroczu nauka o rodzajach. Dla urozmaicenia nauki czytanie, rozbieranie i powtarzanie ustne łatwiejszych kawałków z drugiego rozdziału Wypisów.
- II. klasa: Uzupełniające powtórzenie odmian czasowników i rzeczowników, zaimki i liczbowniki, używanie słów *haben* i *sein* w czasach przeszłych dokonanych, tudzież przyimka *zu* w trybie bezokolicznym.
- III. klasa: Łączenie z sobą wyrazów przymiotnych i wynikające ztąd właściwości ich odmian, przyimki, spójniki. Powtarzanie poprzedniego.
- IV. klasa: Składnia zgody i rzędu, używanie trybów i czasów.
- V. klasa: Metryka na przykładach zawartych w II części gramatyki Janoty.
- VI. klasa: Dokończenie metryki na przykładach zawartych w II części gramatyki Janoty.

C

Z autorów czytano następujące przedmioty:

- Język łaciński: III klasa, Żywoty najslawniejszych wodzów z Korneliusza Neposa; w IV z Caesara de bello gallico w oddziale Iszym ks. I, IV, VI, VII, w oddziale 2gim ks. I — III, V, VIII; w V klasie z Liwiusza ks. I i XXI do rozdz. 49, z Owidiusza Przeobrażenia z księgi I i V; w VI klasie Sallustiusza Jugurtę do rozdz. 63, Caesara de bello civili ks. III do rozdz. 72, Wergilego Eneidy ks. I; w VII kl. w oddziale A Eneidy ks. VI, jedną siankę i ustęp z ziemiaństwa Wergilego; w drugim półroczu Cyclerona pro lege Manilia; w oddz. B Eneidy ks. V i VII., Cyclerona Pro Ligario, pro Archia; w VIII kl. Doborowe ody Horacego i dwie satyry; w 2gim półroczu Tacytusa Agrikole.
- Język grecki: W V klasie ustępy z Chrestomatyi Borzemskiego; w drugim półroczu Iliadę Homera w oddziale A ks. I i VI do w. 100, w oddziale B ks. II i VII do w. 250; w VI kl. Iliady ks. XVIII i XXIV do w. 500; w drugim półroczu Herodota ks. VII do § 100, w VII kl. Demostenesa Olintyiską mowę I i II, w drugim półroczu Sofoklesa Oedipus Tyrannus do w. 700, w VIII kl. Sofoklosa Elektry; w drugim półroczu z Platona Apologię Sokratesa.
- Język polski: Ustępy z odpowiednich każdej klasie Wypisów, w V klasie

czytanie połączone z objaśnianiem starożytnych form, w VI i VII kl. połączone z historią literatury, w VIII prócz tego z wykładem estetyki.

Język niemiecki: W V klasie: Ustęp z IV tomu Mozarta, w VI kl. Lessinga, Minna, Emilia Galotti; z Schillera Wilhelm Tell, Wallensteins Lager i Piccolomini do 4tego aktu, w VII kl. z Lessinga Emilia Galotti, z Schillera Jungfrau von Orleans i ballady zawarte w 2gim tomie Wypisów Mozarta dla wyż. gimn., w VIII kl. w oddz. A, z Schillera Die Braut von Messina, Wilhelm Tell, w oddz. B Schlosers Weltgeschichte für das Volk, dział o francuskiej rewolucyi w obu oddziałach, Zrini Koernera, Schillera Maria Stuart i Wallensteins Tod.

D

Przedmioty nadobowiązkowe:

Język francuski w dwóch oddziałach po dwie godzin tygodniowo.

Rysunki w trzech oddziałach po dwie godzin tygodniowo.

Kaligrafia w dwóch oddziałach równorzędnych po dwie godzin tygodniowo.

Śpiew w dwóch oddziałach po dwie godzin tygodniowo.

Gimnastyka. Na ćwiczenia gimnastyczne uczęszczali uczniowie do szkoły p. Weissa w zabudowaniu szkolnem u Larischa.

E

Zagadnienia do wypracowań piśmiennych:

a) w języku polskim:

Klasa V.

1. Przedmiotowe opisanie burzy z wyluszczeniem jej przyczyn i czynników w przyrodzie.
2. Skreślić pierwotny charakter Słowianina (rzecz sprawozdawcza z wykładu).
3. Dla czego język ojczysty jest najdroższą spuścizną po ojcach? (rzecz z wykładu).
4. Na czym polega przyjaźń.
5. Podać architektonikę myśli w pieśni „Boga Rodzico” według wykładu.

6. Rozmyślanie nad celem życia.
7. Jakie korzyści odnosimy z nauk przyrodniczych.
8. Zamachy Teutońskie w przededniu XV. wieku.
9. Rej jako teolog, poeta i filozof praktyczny (rzecz sprawozdawcza z wykładu).
10. O wyszłych z używania formach czasowników.

K l a s a VI.

1. Osnowa i znaczenie trenu 19 Jana Kochanowskiego.
2. Jak z cudzych wad własne poprawiać.
3. Ferro nocentius aurum.
4. Charakterystyka osób występujących w dramacie: Odprawa posłów greckich.
5. Stanowisko Klonowicza w literaturze.
6. Czy przy czytaniu naszych poetów są objaśnienia potrzebne?
7. Kromer jako historyk, statysta i kapłan.
8. Przyczyny i powody wojny jugurtyńskiej.
9. Nadzieja i umiarkowanie.
10. O epopei w literaturze polskiej 16 wieku.

K l a s a VII.

1. Pod jakimi wpływami rozwinęła się literatura polska w XVI wieku?
2. Jakim czynnikiem w życiu przyrody jest ciepło?
3. Wykazać różnicę zachodzącą pomiędzy pojęciami przedmiotowości a podmiotowości.
4. Dlaczego mogła się wymowa w dawnej Polsce rozwinąć?
5. Jakie znaczenie ma kwasoród dla życia ludzi i zwierząt?
6. Porównanie Krasickiego z Naruszewiczem.
7. Czem jest klassycyzm i dlaczego okres literatury polskiej zwany Stanisławowskim nosi także miano klassycznego?
8. Znaczenie kwasu węglowego w życiu przyrody.
9. Różnica między senatem a izbą rycerską w dawnej Polsce.
10. Znaczenie rycerstwa w średnich wiekach.

K l a s a VIII.

1. Ruch umysłowy za Stanisława Augusta w Polsce.
2. Jakie znaczenie mają wystawy płodów, przemysłu i sztuki.

3. O ile wyprawy krzyżowe są oznaką wieku młodzieńczego u ludów Europy.
4. Osnowa i rozbiór Farysa.
5. O stosunku powieści do poezji eposowej.
6. Uniwersytet wileński i wpływ jego na przeobrażenie piśmiennictwa.
7. Architektonika poematu: Konrad Walenrod.

b) Zagadnienia w języku niemieckim :

K l a s a V a.

1. Mit welchen Vorsätzen soll der Schüler das Schuljahr beginnen.
2. Der Weg zum Aetna (Nach Göthe) Schularbeit.
3. Die Zunge das woltätigste und verderblichste Glied des Menschen.
4. Die sieben Zechbrüder, prosaisch nach Uhland. Schularbeit.
5. Erläuterung des Sprichwortes: Nemo ante mortem beatus.
6. Genügsamkeit v. Seidl, Inhaltsangabe. Schularbeit.
7. Nutzen der Zugtiere und ihre Arten.
8. Ermordung des Tarquinius Priscus. Nach Livius. Schularbeit.
9. Der Altar des h. Johannes in der St. Florianskirche zu Krakau.
10. Das Glas in seinen wichtigsten Anwendungen. Schularbeit.
11. Dritter Feldzug der Perser.
12. Wie habe ich die Osterferien zugebracht?
13. Erklärung des Sprichwortes: Frisch gewagt ist halb gewonnen.
14. Ein Ausflug nach Zabierzów.

K l a s a V b.

1. Charakterschilderung des Königs Johann von Böhmen (nach dem Gelesenen).
2. Die Kreuzschau (von Chamisso). Inhaltsangabe.
3. Lob des Winters, nach dem Dezemberlied von Grillparzer.
4. Der Winter und der Frühling, ein Dialog.
5. Die beiden Freunde (eine Nacherzählung).
6. Der Gedankengang des Gedichtes „Die Klage der Ceres“ v. Schiller.
7. Herkules am Scheidewege (nach Xenophon).
8. Die Perlenschnur (eine Nacherzählung).
9. Wie gelangen die Menschen zum Reichtum?
10. Der Wald und das Meer (eine Gegenüberstellung).

11. Bei welcher Gelegenheit schlagen die Glocken an.
12. Die Kraniche des Ibykus (von Schiller). Inhaltsangabe.
13. Offenherziges Schuldbekennniss (Mündliches Extemporale).
14. Arion von Schlegel. Inhaltsangabe.
15. Nächstenliebe (Mündliches Extemporale).
16. Alexander der Grosse (vor dem Feldzuge gegen die Perser).
17. Blüten und Hoffnungen (eine Gegenüberstellung).

K l a s s a VI.

1. Wie ich die Ferienzeit zugebracht habe.
2. Das Stroh, seine Arten und seine Verwendung.
3. Die Ballade „Baszyna“ von Hołowiński in Form einer Erzählung.
4. Das Wasser. Wie kommt es in der Natur vor? Wozu dient es dem Menschen und sonst?
5. Beschreibung meines Aufenthaltsortes während der Ferien.
6. Der Krakauer Schlossberg und seine nächste Umgebung.
7. Was mir bei Betrachtung eines Stubenfensters in den Sinn gekommen?
8. Das Papier, seine Arten und seine Verwendung.
9. Welches Land oder welche Länder würde ich, wenn ich Gelegenheit hätte zu reisen, zunächst zu sehen wünschen?
10. Was weiss ich von den bei uns gebräuchlichen Nahrungsmitteln zu sagen?
11. Die Fabel des Lessingschen Lustspieles „Minna von Barnhelm“.
12. Was mir bei der Betrachtung meines Schreibzeuges in den Sinn gekommen?
13. Wie wird der heilige Abend bei uns begangen?
14. Die Ballade „Switezianka“ nach Inhalt und Form mit Schillers Fischerlied im Wilhelm Tell verglichen.
15. Inwiefern das Sprichwort „Die Morgenstunde hat Gold im Munde“ begründet ist, an Beispielen aus dem gewöhnlichen Leben ersichtlich zu machen.
16. Was habe ich bisher gelesen? Mit welchem Vor- oder Nachteil? Warum? Bemerkungen für die Zukunft.
17. Ob eine humane Behandlung der Tiere angezeigt sei?
18. Was habe ich bisher gelernt, d. h. was weiss ich wirklich und was bilde ich mir bloss ein zu wissen? Woher kommt das? Bemerkungen für die Zukunft.

19. Die mannigfache Benützung des Glases.
20. Wie könnten wir zur Realisierung der in der 17. Aufgabe ausgesprochenen Grundsätze beitragen?
21. Welchen Beruf will ich mir wählen und warum?
22. Die Fabel des Lessingschen Trauerspiels „Emilia Galotti“.
23. Wie hätte ein Studierender seine Spaziergänge in der warmen Jahreszeit einzurichten und worauf hätte er dabei Bedacht zu nehmen?
24. Charakterschilderung einer der Hauptpersonen in Lessings „Emilia Galotti“.
25. Schilderung des Ausfluges nach Ojców und Pieskowa Skala.
26. Was mir über die verschiedenen Eigenschaften und die mannigfache Anwendung der Metalle bekannt ist.

K l a s a VII a.

1. Die Kraniche des Ibykus, prosaisch nach Schiller.
2. Das Schiff im Dienste der Kultur.
3. Emilia Galotti, Inhaltsangabe des 1. Aufzuges.
4. Kulturhistorische Bedeutung der Erfindung der Buchdruckerkunst.
5. Emilia Galotti: Charakteristik des Marinelli.
6. Ist die Genialität ein Vorzug oder ein Gebrechen? nachzuweisen aus Schillers Gedicht: Pegasus im Joche.
7. Jungfrau v. Orleans: Was ist die Ursache des Zwistes zwischen dem Herzog v. Burgund und den englischen Feldherrn und welcher Gründe bedient sich die Königin Isabeau um den Streit beizulegen?
8. Ueber das Glück jung zu sein (Nach gegebener Disposition).

K l a s a VII b.

1. Woher entlehnte Schiller den Stoff zu seiner Ballade: „Der Kampf mit dem Drachen?“
2. Ein tätiges aber schuldloses Leben ist die Quelle des Glückes, nachzuweisen aus Göthes „Schatzgräber“.
3. Durch welche Ereignisse und Entdeckungen kam Europa zuerst in Berührung mit anderen Erdteilen?
4. Minna v. Barnhelm: Inhalt des 1ten Aufzuges.
5. Vergleichende Charakteristik der beiden Hauptpersonen in demselben Lustspiele.

6. Erläuterung des Schillerischen Gedichtes: „Der Spaziergang“.
7. Ueber den Nutzen des praktischen Studiums der Naturwissenschaften. Abhandlung.
8. Ein Leben, wie ich mir es wünsche.
9. Licht- und Schattenseiten des Stadtlebens (Nach gegebener Disposition).

K l a s a VIII a.

1. Die Weltlage um die Mitte des XIV Jahrhunderts nach den wichtigsten Momenten dargestellt.
2. Der Schlaf, psychologische Betrachtung.
3. Welcher Gründe bedient sich die Gräfin Tertzky, um Wallenstein zum Bündnisse mit den Schweden zu bewegen.
4. Der Stein. Eine Betrachtung.
5. Die Sprache in psychologischer Beziehung.
6. Ueber die epische Dichtung und ihre Varietäten.
7. Ursache der Reformation.
8. Ueber den Ostrakismus.
9. Kulturhistorische Bedeutung des Mittelmeeres.
10. Stellung und Schicksale Polens um die Mitte des XVII Jahrhunderts.
11. Was veranlasste den Untergang der römischen Republik und der des Kaiserreiches?
Ausserdem freie Vorträge über selbstgewählte Themen.

K l a s a VIII b.

1. Des Sängers Fluch v. Uhland in 4 Bilder zu fassen.
2. Die Weltlage um das Jahr 500 v. Chr.
3. Die menschlichen Sinne zu charakterisieren und mit einander zu vergleichen.
4. Das Auftreten und Schwinden der Seemächte in histor. Abfolge.
5. Die politische Weltlage um 300 vor Chr. und 300 nach Chr. einander gegenüberzustellen.
6. Das Interregnum nach dem Tode Wladislaw IV von Polen.
7. Zu unterscheiden: Verstand und Vernunft. Geschmack und Gewissen.

8. Charakterschilderung des Helden in Körners Zrini.
9. Kultur- und welthistorische Bedeutung des Mittelmeeres.

Nabytek tegoroczny do księgozbiorów i muzeów.

A) Biblioteka dla nauczycieli.

Religia.

Filozofia. Ojciec nasz. T. I.

Pedagogika. Stanisław Sobieski o lawce szkolnej (nadesłane z Rady szkolnej krajowej); Verhandlungen der Gymnasial- Enquête- Commission im Herbste 1870; Jahresschrift des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht (podarunki Ministerstwa oświaty).

Estetyka. Dante Alghieri: Boska komedya przez Antoniego Stanisławskiego.

Filologia łacińska. Popliński: Przykłady do tłumaczenia z polskiego na łacińskie na IV i III kl.; Jerzykowski: Mniejsza gramatyka łacińska; Gallus, oder römische Scenen aus der Zeit des Augustus.

Filologia grecka. Wilhelm Adolf Becker, Charikles, Bilder altgriechischer Sitte; Dr. Carl Friedrich Hermann, Lehrbuch der griechischen Privataltertümer mit Einschluß der Rechtsaltertümer.

Autorowie łacińscy. E. Rykarczewski, mowy Cycerona przełożone na język polski, T. I.; Gottl. Christ. Crusius, M. Tullii Ciceronis Orationes selectae, zeszyt III.; Rudolf Westphal, Catulls Gedichte; Dr. Nicolaus Madvigius, M. Tullii Ciceronis de finibus bonorum et malorum; Fr. Cornelius Wex, C. Cornelii Taciti de vita et moribus Cn. Julii Agricolae; M. Tullii Ciceronis de legibus libri tres recensuit Dr. C. Feldhugelius; M. Tullii Ciceronis de officiis libri tres, edidit Zumptius; Commentar zu Vergils Aeneis Buch I. u. II. von Dr. A. Weidner; K. Lehrs, Q. Horatius Flaccus mit vorzugsweiser Rücksicht auf die unechten Stellen; Fridericus Ellendt, M. Tullii Ciceronis Brutus; Fridericus Ellendt, Cicero de oratore libri tres; Ciceros ausgewählte Reden von Halm (pro lege Manilia). M. Tullii Ciceronis de oratore libri tres recensuit Ellendtius.

Autorowie greccy. Zehn Reden des Demosthenes von Dr. Fr. Pauly; Dra

Karola Schenkla Chrestomatya z Xenofonta przez Borzemskiego; Gustaw Wolff, Sophokles Electra; Alfred Ludwig, Platons Apologie des Socrates; Platons sämtliche Werke, übersetzt von Hieronymus Müller und mit Einleitungen begleitet von Karl Steinhart; Guilielmus Dindorfius, Poëtarum scenicorum Graecorum Fabulae superstites et perditarum fragmenta; Fridericus Hulsch, Polybii Historiae; Die Sophoklesschen Gesänge von Wilhelm Brambach; Metrische Studien zu Sophokles von Wilhelm Brambach; Die Werke und Tage des Hesiodos von Dr. August Steitz; Pindars Olympische Siegesgesänge von Moritz Schmidt; Homerische Untersuchungen von Jakob La Roche; Die Antigone des Sophokles von Leopold Seligmann; Prolegomena zu Aeschylus Tragoedien von R. Westphal; Aeschylus Perser erklärt von Dr. Ludwig Scheller; Sophoklis Electra von Schneidewin.

Język niemiecki. Gramatyka niemiecka przez Dra E. Janotę, Zeszyt II.; Dr. E. Janota, wypisy niemieckie dla I i II klasy; Grimm, Deutsches Wörterbuch IV Band 2te Abt. 3 Lief.; Heinrich Kurz, Geschichte der deutschen Literatur; Theoretisch-praktische Anleitung zur Abfassung deutscher Aufsätze von Dr. Julius Naumann.

Język polski. Dr. Antoni Małeckci, gramatyka języka polskiego większa; Wypisy polskie dla klas niższych T. IV.; Wypisy polskie T. II i III.; Dr. F. K. Skobel, O zepsuciu języka polskiego; Ks. Franc. Ksaw. Malinowski, Krytyczno-porównawcza gramatyka języka polskiego; Dra Wojciecha Cybulskiego, Odczyty o poezyi polskiej T. I.; Poezye Wincentego Pola; L. Kubala, Stanisław Orzechowski; Wincentego Pola: Janusz, Pieśń o ziemi naszej, Pieśń o domu naszym, Powódź, dramat w trzech aktach wierszem, Pachole Hetmańskie, Stryjanka, Rok myśliwca z rysunkami Juliusza Kossaka, Z wyprawy wiedeńskiej, rapsod rycerski; K. Szajnocha, Jan III w tumie ś. Szczepana, Jerzy Lubomirski, dramat historyczny; Marya Stuart przez Słowackiego.

Historya. Historya powszechna dla szkół wyższych według Weltera; Weltera Dzieje powszechne skrócone, przełożył na język polski Zygmunt Sawczyński; Karol Szajnocha, Bolesław Chrobry; Dr. W. Assmann, Abriss der allgemeinen Geschichte; K. Szajnocha, Dwa lata dziejów naszych; K. Szajnocha, Lechicki początek Polski; Upadek Polski, opisany przez Dra Fryderyka von Raumer, przetłomaczony przez K. Forstera; Biblia Szarfenbergera nakładem drukowana w Krakowie roku 1575, podarunek p. Kałuźniackiego.

Geografia. Petersmann Geographische Mitteilungen, Jahrg. 1870. Heft IX, X, XI, XII. Jahrg. 1871. Heft I, II, III, IV, V; E. Behm, Geographisches Jahrbuch III Band; Dr. A. Ficker, Bevölkerung der österr. Monarchie; A. Zachariä, Lehrbuch der Erdbeschreibung.

Matematyka. Geometrya dla klas wyższych gimnazyalnych Dr. Fr. Moczniaka, przełożył na język polski Stanecki.

Fizyka.

Historya naturalna. Dr. Julius Sachs, Lehrbuch der Botanik; Charles Darwin, Ueber die Entstehung der Arten; Dr. Alojzy Alth, Zasady mineralogii, zeszyt II.

Słowniki. Zygmunt Węclewski, Łacińsko-polski słownik; Grimm, Deutsches Wörterbuch Bd. V. Lief. X., IV Bd. 4 Lief.; Doederlein Ludwik, Lateinische Synonimik.

Atlasy. Hauer, Geologische Uebersichtskarte, Blatt III.; Generalkarte des Königreichs Galizien, herausgegeben vom k. k. Militär; Kiepert, Wandkarte der alten Welt; Kiepert, Graecia antiqua; Europa, Photo-Litographie von Raaz; Asien, Photo-Litographie von Raaz; Süd-America, Photo-Litographie von Raaz.

Czasopisma. Biblioteka warszawska, rok 1871, I.; Zeitschrift für österreichische Gymnasien; Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik; Globus, oder Illustrierte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde; Oesterreichisch-botanische Zeitung; Szkoła.

Archeologia i mitologia. Mitteilungen der Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmäler. Jahrg. XV. (Sept. u. Oct.) (November u. Dezember), Jahrg. XVI. (1 u. 2) (3 u. 4) (5 u. 6); Dr. A. Baumeister, Culturbilder aus Griechenlands Religion und Kunst; Starożytności polskie.

Pisma treści rozmaitej. Pamiętnik Towarzystwa Dobroczyńności krak. z 10 wizerunkami; Fr. Miklosich, Lautlehre der altslovenischen Sprache.

Obrazy i tablice. Fritsch, Vögel Europas, Heft XV u. XVI.; H. Rheinhard, Album des classischen Altertums.

F u n d u s z e :

Dotacya rządowa	100 zhr.
Z taks wstępnych	339 zhr. 70 cent.
Razem	439 zhr. 70 cent.

B) Biblioteka dla młodzieży.

a) Wyższe gimnazjum.

Język łaciński. Jerzykowski, Ćwiczenia dla klas średnich, 3 egz.; Popliński, Gramatyka łacińska.

Autorowie greccy. Schenkla, Chrestomatya z Xenofonta przez Borzemskiego, 5 egz.; Platons Apologie des Sokrates von Ludwig.

Język polski. Wieszcze oratoryum Bohdana Zaleskiego (podarunek); Wypisy polskie T. I. Część I.

Historya. Henryk Schmitt, Zdarzenia najważniejsze z przeszłości narodu polskiego; Pütz, Historia powszechna na język polski przełożona, Tom I. 8 egz. i Tom III.

Opowiadania. Sceny z życia litewskiego przez Władysława Termę; Annuncyata, powieść historyczna z czasów konfederacji barskiej przez Zygmunta Kaczkowskiego.

Matematyka. Mocznika Geometrya, 4 egz.

Fizyka. Chlebowskiego Fizyka, 14 egz.

Historya naturalna. Schoedler, Botanika, na polski język przełożona, 3 egz.

Słowniki. Węclewski, Słownik grecko-polski, 5 egz.

Czasopisma. Dziennik literacki, rocznik z 1862 r.; Dziennik literacki, dwa zeszyty z 1861 r. (podarunki).

Pisma rozmaitej treści. Karol Forster, Klasom pracującym polskim (podarunek autora); Michał Gliszczyński, Rozmaitości naukowe i literackie; Dr. T. Tripplin, Maskarada w obłokach; Dodatek do „Czasu” rok 1856, 1857 i 1858.

b) Niższe gimnazjum.

Język łaciński. Jerzykowski, Gramatyka mniejsza, 21 egz.; Popliński, Przykłady na sextę, 20 egz.; Popliński, Przykłady na quartę.

Język grecki. Schenkla, Przykłady greckie przez Samolewicza, 2 egz.; Curtius, Gramatyka grecka przez Samolewicza.

Język niemiecki. Janota, Gramatyka niemiecka mniejsza, 23 egz.; Janota, Wypisy niemieckie Tom I., 16 egz.; Janota, Wypisy niemieckie T. II.; 10 egz.; Janota, Gramatyka niemiecka większa, Część I., 3 egz.

Język polski. Małecki, Gramatyka mniejsza, 3 egz.; Wypisy polskie Tom IV., 3 egz.; Wypisy polskie, Tom I., 23 egz.

Język francuski. August Świtekowski, Wypisy francuskie dla użytku młodzieży polskiej (podarunek autora).

Opisy podróży. Palestyna i jej święte pamiątki, napisał Aleksander Kisielewski (podarunek); Powieści o ziemi świętej przez Józefa Lompę.

Opowiadania. Powieści dla młodzieży przez Sewerynę Pruszkową; Belizaryusz, powieść dla młodzieży przez Emmę Puffkę; Obrazki historyczne przez J. K. Gregorowicza; Ostafiej Daszkowic, obrazek z dziejów Zaporozża przez Józefa z Warszawy; Obrazki historyczne, X. Augustyn Kordecki.

Matematyka. Męcznika Geometrya, Część I.

Fizyka. Zjawiska nadpowietrzne; Morze i jego zjawiska; W. Szymanowski, opowiadania zajmujące i nauczające o najsłynniejszych wynalazkach; Rodecki, Fizyka, 2 egz.

F u n d u s z e :

Dobrowolne datki . . . . . 190 złr. 35 cent.

Z taks wstępnych . . . . . 100 „

Za książki na makulaturę sprzedane . . . . . 2 złr. 50 cent.

Razem . . . . . 292 złr. 85 cent.

C) Fizyczny gabinet.

1. Przyrząd Haldata.
2. Przyrząd do uzmysłowienia fal głosowych.
3. Trzy tablice spektralne.
4. Zbiór umiejętnych obrazów do latarni magicznej, jako to: astronomicznych, geologicznych itd.
5. Optometer podług Stampfera.
6. Przyrząd do oznaczenia prężności pary wodnej przy różnych ciepłotach.
7. Rurka z ciekłym kwasem węglowym.
8. Kula wirująca Herona.
9. Kalorimeter podług Lavoisiera.

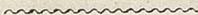
10. Boussola do wykazania wzajemnego działania magnesów na siebie.
11. Przyrząd do regulowania światła elektrycznego.
12. Dwa elementa gazowe Growego.
13. Dyament do rżnięcia szkła.
14. Tłocznia Merkuryuszowa.
15. Mikrometer przedmiotowy.
16. Elipsoid izolowany.
17. Przyrząd do okazania wzajemnego działania elektryczności różniamiennych.
18. Dasymeter.
19. Przyrząd do okazania praw wahadłowych.
20. Przyrząd Ingenhoussa do dochodzenia przewodnictwa ciepła rozmaitych ciał.
21. Dmuchałka alkoholowa.
22. Hygrometer Sausura.

F u n d u s z e :

Dotacja rządowa	200 zhr.
Z taks wstępnych	100 „

D) Gabinet historii naturalnej.

Otrzymał 100 minerałów w darze od Wgo Goetza z Okocima; nie-dokupiono nic.

Ważniejsze rozporządzenia Wys. Rady Szkolnej krajowej z upłynionego roku:

- 1) z dnia 11 października r. z. l. 4725 poleca czynne popieranie istniejącego od dwóch lat towarzystwa naukowej pomocy.
- 2) z dnia 18 października r. z. l. 6985, opłata szkolna do 10 złr. na półrocze zaokrągloną została.
- 3) z dnia 21 października r. z., l. 7352 przyzwala drugiego egzortatora dla niższego gimnazjum.
- 4) z dnia 29 października r. z., l. 7907. Uczniowie, którzy całe gimnazjum publicznie ukończyli, jeżeli przystępują ponownie do egzaminu dojrzałości w terminie przez komisję egzaminacyjną oznaczonym, mają pod względem płacenia taksy egzaminowej, uważani być jako uczniowie publiczni.
- 5) z dnia 5 listopada r. z., l. 8267 udziela rozporządzenie Ministerstwa oświaty dotyczące się egzaminowania kandydatów na posady nauczycieli rysunków dla szkół średnich.
- 6) z dnia 7 stycznia r. b., l. 92000 postanawia, ażeby odsetki ze zapisu ś. p. ks. Borka przeznaczone na stypendya uczniów gimnazjalnych w Krakowie udzielano w równych częściach po 187 złr. i 50 cent. między ubogich uczniów obydwóch tutejszych gimnazyów. Rozdawać się będzie przeto w gimnazjum ś. Anny o 102 złr. 50 cent. mniej niż dotychczas.
- 7) z dnia 21 stycznia r. b., l. 174 zawiadamia, że W. Ministerstwo Oświaty przyznało Profesorowi ks. Dr. Eugeniuszowi Janocie w uznaniu jego odszczególnienia się na polu naukowem i dydaktyczno-pedagogicznem dodatek zasługi na czas czynnej służby w kwocie rocznych 300 złr.
- 8) z dnia 18 stycznia r. b., l. 8338 zwraca uwagę na nowszą konstrukcyą ławek szkolnych.
- 9) z dnia 31 stycznia r. b., l. 759 wzywa na mocy rozporządzenia ministeryalnego, aby na postępy stypendystów wojskowych szczególną zwracano uwagę.
- 10) z dnia 23 lutego r. b., l. 9260 udziela rozporządzenie W. Ministerstwa oświaty, mocą którego uczniowie, którzyby po ukończeniu szkół

gimnazjalnych i złożeniu egzaminu dojrzałości chcieli uzyskać przyjęcie do której akademii technicznej, obowiązani będą przy egzaminie z rysunków geometrycznych i wolnoręcznych okazać dostateczną biegłość w rysowaniu.

- 11) z dnia 26 lutego r. b., l. 1684, zawiadamia, że W. Ministerstwo oświaty zezwoliło w celu wynajęcia i urządzenia sali do rysunków dla gimnazjum ś. Anny roczną kwotę 400 złr. (Odpowiednej sali w pobliżu gimnazjum nie znaleziono.)
- 12) dnia 17 kwietnia r. b., l. 1589, wyklucza z użytku szkolnego książkę pod napisem: Prof. Wilh. Pütza Rys geografii i historii powszechnej dla klas wyższych, Tom III. tłumaczył Lucyan Tatomir.
- 13) z dnia 23 marca r. b., l. 1672 uchwała, że obowiązkowe przystępowanie młodzieży szkół średnich do spowiedzi i komunii św. tylko trzy razy do roku miejsce mieć powinno. (Uchwałą kierowało przeświadczenie, przez niektóre przewielebne biskupie Ordynaryaty wyrzeczone, że wobec liczby szkół tudzież ilości uczniów przy niedostatku duchowieństwa i szczupłości czasu do odbywania spowiedzi przeznaczonego, takowa w sposób zgodny z duchem kościoła nie zawsze się może odprawiać i przeto często pożądanym nie przynosi owoców).
- 14) z dnia 18 czerwca r. b., l. 25132 orzeka, że jest rzeczą nauczyciela samego po upływie trzechletniej próby wnieść podanie o zatwierdzenie w zawodzie nauczycielskim.
- 15) z dnia 13 czerwca r. b., l. 4804, wymaga ścisłego przestrzegania istniejących przepisów względem obowiązków gospodarzy klas.
- 16) Wys. c. k. Namiestnictwo zatwierdziło uchwałą z dnia 24 czerwca r. b. l. 20945 akt fundacyi stypendyjnej imienia Taniaczkiewicza.

W Krakowie dnia 17 września, 1871.

Ign. Stawarski,
dyrektor.
